

”-- aivan kuin olisi lapsia mummolaan viemässä.”

Isien kokemuksia päiväkodin henkilökunnan kanssa käydyistä vuorovaikutustilanteista

Rissanen Kati, Tolonen Riikka

Opinnäytetyö
Lapset ja Nuoret
Sosionomi AMK

2015

Sosiaali-
sosionomi (AMK)

Tekijä	Rissanen Kati, Tolonen Riikka	Vuosi	2015
Ohjaaja	Leppälä Sari, Vähänikkilä Raimo		
Työn nimi	”—kuin olisi lapsia mummolaan viemässä.”		
Sivu- ja liitemäärä	60+ 6		

Opinnäytetyömme käsittelee isien kokemuksia päiväkodin henkilökunnan kanssa käydyistä vuorovaikutustilanteista. Tavoitteena meillä oli saada selvittää, millaisiin vuorovaikutustilanteisiin isät ovat päiväkodin henkilökunnan kanssa osallistuneet ja millainen kokemus näistä vuorovaikutustilanteista iseille on jäänyt. Nämä olivat myös meidän tutkimuskysymyksemme. Opinnäytetyömme antaa myös tutkimuskohteena olleelle päiväkodille hyvän mahdollisuuden tarkastella toimintaansa. Meillä oli käytössä pieni tutkimusjoukko ja meidän täytyi ottaa tämä huomioon tuloksia analysoidessamme.

Teoreettinen viitekehys meidän koostuu isyyden, vanhemmuuden, perheen rooliin, sekä kasvatuskumppanuuden teoriasta. Pääpaino on kasvatuskumppanuuden teoriassa. Opinnäytetyömme on laadullinen, eli kvalitatiivinen, sekä määrällinen, eli kvantitatiivinen. Tätä tutkimustapojen yhdistymistä on nimitetty muun muassa monistrategiseksi tutkimukseksi. Tiedonkeruumenetelmänä meillä oli käytössä iseille päiväkotiin lähetettävä kyselylomake ja päiväkodin ulkopuolelle tehty haastattelu. Analyysimenetelmämme oli fenomenologis-hermeneuttinen.

Opinnäytetyömme tuloksista ilmeni, että kyseisen päiväkodin isät osallistuvat aktiivisesti päiväkodin vuorovaikutustilanteisiin. Iseille oli jäänyt vuorovaikutustilanteista sekä hyviä, että huonoja kokemuksia. Isien toive oli, että henkilökunta kertoisi oma-aloitteisesti lapsen päivän kulun, ilman että isien tarvitsisi sitä erikseen henkilökunnalta kysyä.

Avainsanat Kasvatuskumppanuus, isyys, vuorovaikutustilanteet, varhaiskasvatus

Social services
Bachelor of social services

Author	Rissanen Kati, Tolonen Riikka	Year	2015
Supervisor(s)	Leppälä Sari, Vähänikkilä Raimo		
Subject of thesis	"—it's like I'm taking my kids to their grandparents."		
Number of pages	60+6		

Our thesis looks into the interactions that fathers have with the staff of their kindergarten. The goal of this thesis is to find out the level of interaction in which the fathers have taken part with the staff and what kind of experience these interactions have been to the fathers. These were also our research questions. Our thesis also gives a good opportunity to the kindergarten to examine their performance. We had a rather small reply outcome in our survey and this has been taken into account.

Our theoretical framework consists of the theory of fatherhood, parenthood, family roles and the partnership in early education. The main focus is on the latter. The thesis is qualitative and quantitative. This combination of research methods has been called, inter alia, a multi-strategy research. As a method of data collecting, we used a questionnaire which was distributed to the fathers from the kindergarten. We also did an interview. The method of analysis was phenomenological-hermeneutic.

The results revealed that in the kindergarten that participated in the research, the fathers took part actively in various interactions with the staff. The experiences had been, both, positive and negative. They wished that the staff would tell about the day of their children on their own initiative rather than that the fathers would have to all enquire separately.

Key words Partnership in early education, fatherhood, interaction situations, early childhood education

1 Sisällys

1	JOHDANTO	5
2	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	7
3	METODOLOGISET VALINNAT	9
3.1	Laadullinen tutkimusote ja triangulaatio	9
3.2	Tutkimusmenetelmät ja aineiston analyysimenetelmät	11
4	PERHEEN ROOLIJAKO JA VANHEMMUUS	17
4.1	Perheen roolijako	17
4.2	Vanhemmuus.....	18
5	ISYYS	19
6	KASVATUSKUMPPANUUS VARHAISKASVATUKSESSA.....	25
6.1	Kasvatuskumppanuus ja varhaiskasvatussuunnitelma	25
6.2	Luottamus- ja vuorovaikutussuhde varhaiskasvatuksessa	29
6.3	Keskusteluiden eri muodot ja merkitykset varhaiskasvatuksessa	33
7	TUTKIMUSTULOKSET	42
8	POHDINTA	46
	LÄHTEET	52
	LIITTEET	54

1 JOHDANTO

Käsitlemme opinnäytetyössämme millä tavalla perheet osallistuvat päiväkodin vuorovaikutustilanteisiin. Perehdymme erityisesti työssämme siihen, millaisiin vuorovaikutustilanteisiin isät ovat osallistuneet päiväkodin henkilökunnan kanssa ja millaisiin vuorovaikutustilanteisiin he mieluiten osallistuisivat. Aihe nousi esille kun aloimme pohtia vanhemmuutta ja isyyttä, sekä kasvatuskumppanuutta. Mielestämme opintojen aikana vanhempien kohtaamista on käsitelty vähän, niin kuin myös vanhemmuutta ja perheen sisäistä roolijakoa. Isyyttä on myös mielestämme naisena luonnollisesti vaikeampi myötäelää kuin äitiyttä. Tämän takia halusimme kartoittaa isien kokemuksia vuorovaikutustilanteista.

Opinnäytetyön alussa kerromme opinnäytetyön toteutuksesta: rajauksesta, kohdejoukosta sekä tutkimuskysymyksistä. Tämän jälkeen käsittelemme metodologisia valintoja, eli laadullista tutkimusotetta, sekä triangulaatiota ja tutkimus- ja analyysimenetelmiä. Tutkimusmenetelminä meillä ovat päiväkotiin iselle lähetettävät kyselyt, sekä viidelle isälle tehtävät, kyselytuloksia syventävät haastattelut. Analyysimenetelmämme on fenomenologis-hermeneuttinen.

Käytämme työssämme spiraalimallia, näin teoria ja tutkimustulokset kietoutuvat yhteen ja tukevat toisiaan. Spiraali-malli sopii mielestämme työhömmе hyvin, sillä kokemusaineisto ja teoria tukevat toisiaan. Lisäksi laadulliselle tutkimukselle tyypillinen avoin tutkimussuunnitelma korostaa tutkimuksen eri vaiheiden kietoutumista yhteen ja tämänkin takia spiraali-malli sopii mielestämme työhömmе hyvin.

Metodologisten valintojen jälkeen käsittelemme teoriaviitekehyksessämme perheen roolijakoa, vanhemmuutta ja isyyttä. Tuomme näihin kaikkiin teemoihin ensin pienen historiakatsauksen, jonka jälkeen käsittelemme aiheen tämän hetkistä tilannetta. Suurin painopiste opinnäytetyömme teoriaosuudessa on kasvatuskumppanuudessa ja päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien välisissä vuorovaikutustilanteissa.

Selvitämme työssämme kyselyillä millaisiin keskustelutilanteisiin isät ovat osallistuneet ja millaisia keskusteluita he haluaisivat päiväkodin henkilökunnan kanssa käydä. Tahdomme kartoittaa, ovatko he tyytyväisiä käytyihin keskusteluihin. Näitä tuloksia syvennämme ja tarkennamme viidelle isälle tehtävällä haastattelulla. Viime vuosina päiväkodeissa jokapäiväiset keskustelut ovat jääneet vähemmälle, ja lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseksi käytävien keskusteluiden merkitys on painottunut. Päivittäisiä keskusteluita on yhtä tärkeää kehittää kuin vasukeskusteluitakin, sillä ammattilaisten ja vanhempien välisten keskusteluiden kokonaisuudesta rakentuu pohja luottamukselliselle yhteistyösuhteelle. (Karila & Nummenmaa 2011,78).

Uskomme, että voimme opinnäytetyön kautta vahvistaa omaa kohtaamistamme vanhempien, erityisesti isien kanssa, sekä löytää isille mieluisia keskustelutapoja ja keinoja, joilla kehittää keskusteluita. Päiväkodille tämä tarjoaa hyvän mahdollisuuden tarkastella, sekä mahdollisesti myös kehittää toimintaansa. Yhteiskunnallisesti aihe on myös tärkeä, sillä isät osallistuvat nykyään yhä enemmän lasten hoitoon. Mielestämme on tärkeää yrittää vahvistaa, sekä kehittää kodin ja päiväkodin välistä yhteistyötä ja yrittää löytää uusia yhteistyön ja tuen tapoja.

Haluamme kiittää päiväkotia yhteistyöstä. Kiitämme myös kyselyihin ja haastatteluihin vastanneita isiä. Haluamme kiittää myös opinnäytetyöohjaajiamme Raimo Vähänikkilää ja Sari Leppälää.

2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyössämme selvitämme, millaisiin vuorovaikutustilanteisiin isät ovat osallistuneet päiväkodin henkilökunnan kanssa. Haluamme selvittää esimerkiksi keskustelevatko isät mieluummin ennalta sovitusti, vai spontaanimmmin lasta päiväkotiin tuotaessa, tai kotiin hakiessa. Lisäksi selvitämme millaisiin keskusteluihin isät mieluiten osallistuvat tai osallistuisivat, ja ovatko isät käyneet esimerkiksi kasvatuskeskustelua päiväkodin henkilökunnan kanssa internetin, tai puhelimen välityksellä. Pyrimme myös selvittämään millainen kokemus isille on keskusteluista jäänyt. Lisäksi työssämme kartoitamme, ovatko isät olleet tyytyväisiä keskusteluihin, sekä millä tavalla he haluaisivat keskustelut toteuttaa.

Rajaus on mielestämme selkeä, eikä aihe ole liian laaja tai suppea. Käsittelemme työssämme kasvatuskumppanuutta, vanhemmuutta ja sen sisäistä roolijakoa, sekä erityisesti isien osallisuutta päiväkodin henkilökunnan kanssa käydyissä vuorovaikutustilanteissa. Haluamme työssämme selvittää millaisiin keskustelutilanteisiin isät osallistuvat päiväkodin henkilökunnan kanssa, sekä millainen kokemus isille on jäänyt käydyistä keskusteluista. Lisäksi pyrimme tuomaan esille isien mahdollisia kehittämisideoita keskusteluita, ja päiväkodin tapahtumia koskien.

Painotamme opinnäytetyössämme erityisesti isien kokemuksia ja mielipiteitä, koska olemme kiinnostuneita heidän kokemuksistaan. Äitiyttä on mielestämme helpompi naisena myötäelää. Valitsimme lapsiryhmän ikäryhmäksi 3-5-vuotiaat. Saamme näin laajemman tutkimusjoukon, koska päiväkodissa on suuremmat 3-5-vuotiaiden lasten lapsiryhmät, kuin 1-3-vuotiaiden lasten ryhmissä. Mielenkiintoista olisi myös saada lastentarhanopettajan tai/ ja lastenhoitajan näkemys samasta asiasta, mutta mielestämme oli selkeämpi rajata työ pelkästään isiin.

Tutkimuskysymyksemme ovat:

1. Millaisiin vuorovaikutustilanteisiin isät ovat osallistuneet päiväkodin henkilökunnan kanssa?
2. Millainen kokemus keskusteluista on isille jäänyt?

3 METODOLOGISET VALINNAT

3.1 Laadullinen tutkimusote ja triangulaatio

Opinnäytetyössämme käytämme kvalitatiivista, eli laadullista tutkimustapaa, sekä kvantitatiivista, eli määrällistä tutkimustapaa. Kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen yhdistämistä on nimitetty monistrategiseksi tutkimukseksi. Siitä on käytetty monia nimityksiä, muun muassa triangulaatio. (Eskola & Suoranta 2001, 18.) Laadullinen tutkimuspa sopii opinnäytetyöhömmme hyvin, sillä haluamme selvittää opinnäytetyössämme kokemuksia ja mielipiteitä. Havainnollistamme opinnäytetyömme kvantitatiivisia tuloksia pylväs- ja ympyrädiagrammien avulla. Näin opinnäytetyömme määrällisiä tuloksia on helpompi lukea ja hahmottaa.

Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään usein pieneen määrään tapauksia, joita pyritään analysoimaan mahdollisimman perusteellisesti. (Eskola & Suoranta 2001,18). Myös me analysoimme opinnäytetyössämme pientä tutkimusjoukkoa. Haluamme selvittää isien mielipiteitä ja kokemuksia, jonka jälkeen tuemme tutkimustuloksia teoreettisiin perusteluihin. Selvitämme kyselyillä, kuinka moni isä on tyytyväinen käymiinsä keskusteluihin päiväkodin henkilökunnan kanssa. Tämä tuo työhömmme myös määrällisen, eli kvantitatiivisen tutkimustavan piirteitä.

Laadullista tutkimusta, eli kvalitatiivista tutkimusta, on yleisesti määritelty sen kautta mitä se ei ole, sekä vertaamalla määrälliseen tutkimukseen. Karkeimmillaan laadullinen tutkimus ymmärretään aineiston muodon kuvaukseksi. Tällaiseen aineistoon voidaan soveltaa eri lukutapoja, myös kvantitatiivisia lukutapoja. Laadullinen tutkimus tarkoittaa monimuotoista tutkimustapojen kirjoa. (Eskola & Suoranta 1998,13.)

Kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimus on hyvin mahdollista sovittaa yhteen. Erot laadullisen ja määrällisen tutkimuksen välillä liittyvät lähinnä siihen, mitä halutaan tutkia. Kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen yhdistämistä on nimitetty monistrategiseksi tutkimukseksi. Siitä on käytetty monia nimityksiä triangulaatio, sekastrategia, tai yhdistetyt operaatiot. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 26,28.)

Laadullisella aineistolla tarkoitetaan pelkistetyimmillään sellaista aineistoa, joka on ilmaisuasultaan tekstiä. Laadullinen aineisto ei lopu koskaan, ja aineiston tieteellisyyden kriteeri on laadussa. Tutkimuskohde pyritään sijoittamaan yhteiskunnallisiin yhteyksiinsä, ja antamaan siitä historiallisesti tarkka ja yksityiskohmainen kuva. (Eskola & Suoranta 1998, 15.) Myös me pyrimme työssämme tekemään näin perehtymällä isyyteen ja sen historiaan, sekä tuomaan esille isyyden nykyisen tilanteen. Sijoitamme isyyden yhteiskunnallisiin yhteyksiin perehtymällä isyyteen, ja selvittämällä työssämme isien tämänhetkisiä kokemuksia päiväkodissa käydyistä keskusteluista.

Laadullisessa tutkimuksessa voidaan lähteä liikkeelle ilman ennakko-oletuksia tai määritelmiä. Täytyy kuitenkin muistaa, että aiemmat kokemukset vaikuttavat havaintoihimme, ne eivät saa kuitenkaan alkaa rajata tutkimuksellisia toimenpiteitä. (Eskola & Suoranta 1998,19.) Emme varsinaisesti aseta työssämme ennakko-oletuksia, pyrimme tuomaan esille isien henkilökohtaisia mielipiteitä, kokemuksia ja kehittämisideoita.

Laadullisessa analyysissä tulisi oppia tai yllättyä työn kuluessa. Jotta uuden oppiminen olisi mahdollista, tulee tutkimuskohteesta muodostetut ennakko-oletukset tiedostaa ja ottaa huomioon työn esioletuksina. Aineistot vauhdittavat ajattelua ja auttavat löytämään uusia näkökulmia. Laadullisen tutkimuksen tekijältä vaaditaan mielikuvitusta esimerkiksi uusien menetelmällisten ratkaisujen kokeilemisestä. Tekijällä on myös tietynlaista vapautta, joka antaa mahdollisuuden työn joustavaan suunnitteluun, sekä toteutukseen. (Eskola & Suoranta 1998, 20.)

Parhaimmillaan tutkimussuunnitelma elää työn mukana laadullisessa tutkimuksessa, sillä kvalitatiivisillä menetelmillä saavutetaan ilmiöiden prosessiluonne. Tutkimussuunnitelma on siis avoin, ja korostaa tutkimuksen eri vaiheiden kietoutumista yhteen. (Eskola & Suoranta 1998, 15–16.) Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusprosessia ei siis ole aina helppo pilkkoa toisiaan seuraaviin vaiheisiin ja myös tutkimussuunnitelmaa ja tutkimusongelman asettelua voi joutua tarkastelemaan aineistonkeruun kuluessa.

Työssämme tutkimussuunnitelma ja tutkimuskysymykset ovat muuttuneet useaan otteeseen. Työn eri vaiheet ovat kietoutuneet yhteen; olemme muuttaneet tutkimuskysymyksiä, keränneet aineistoa ja laatineet kyselyä yhtä aikaa. Lisäksi muutoksia tulee tehtyä vielä aineistonanalysoinnin jälkeenkin, jotta teoria tukee hyvin saatua aineistoa. Tämä oli meistä haastavaa ja turhauttavaakin, kun emme voineet edetä selkeästi vaihe vaiheelta. Pehdyimme myös laajasti isyyden ja perheen roolijaon teoriaan ja historiaan. Luimme ja kirjoitimme paljon sellaista tekstiä, jota emme varsinaisen työmme teoriaosuuteen ottaneet.

3.2 Tutkimusmenetelmät ja aineiston analyysimenetelmät

Opinnäytetyömme aineistonkeruumenetelmänä meillä on kyselylomakkeet, joita analysoimme. Lisäksi kyselylomakkeiden alhaisen vastausprosentin, ja vastausten vähäisen informatiivisuuden takia päädyimme tekemään kyselylomakeotannan lisäksi haastattelun isille. Pyrimme haastatteluilla selvittämään kyselyissä epäselviksi jääneitä asioita. Haastattelun teimme yhteensä viidelle (5) isälle. Heillä kaikilla oli 3-5-vuotiaita lapsia tällä hetkellä päivähoidossa Kemissä.

Lähetimme kyselyitä päiväkotiin isille täytettäväksi 50 kappaletta. Takaisin täytettynä kyselyitä tuli 16 kappaletta. Vastausprosentti on 32, ja tämä meidän täytyi ottaa huomioon analysoidessamme opinnäytetyömme tuloksia. Koska kyseessä on pieni tutkimusjoukko ja alhainen vastausprosentti, tuloksia ei voida yleistää. Lisäksi kyselyissä kyseessä ovat yhden päiväkodin asiakkaiden kokemukset ja mielipiteet. Myös tämä vaikuttaa tulosten vaikuttavuuteen. Tutkimustulosten lomassa on suoria lainauksia isien kirjoittamista, sekä sanomista vas-

tauksista. Halusimme näin tuoda isien henkilökohtaisia mielipiteitä vahvemmin esille, ja elävöittää tekstiä. Halusimme tuoda myös esille, ovatko lainaukset kyselyistä vai haastatteluista. Mielestämme tekstiä on näin mukavampi lukea.

Aineiston analyysimenetelmämme on fenomenologis-hermeneuttinen. Fenomenologis-hermeneuttisessa analyysimenetelmässä tutkimuskohteena ovat inhimilliset kokemukset ja eletty kokemus. Analyysimenetelmässä painotetaan yksilön kokemusta ja sen ainutkertaisuutta. Tutkimuskohde pyritään tavoittamaan sellaisena, kuin se itsessään on. Olennaisia käsitteitä niin fenomenologisessa, kuin myös hermeneuttisessa ihmiskäsityksessä tutkimuksen teon kannalta ovat kokemus, yhteisöllisyys ja merkitys. (Sarajärvi & Tuomi, 2009 34–35.)

Fenomenologisessa tutkimuksessa kohteeksi ilmentyvät inhimillisen kokemuksen merkitykset. Hermeneutiikalla tarkoitetaan yleisesti ilmiöiden merkityksen oivaltamista. Hermeneutiikan kaksi muuta avainkäsitettä ovat hermeneuttinen kehä ja esiyymmärrys. Ymmärtäminen ei ala tyhjästä, vaan kaiken pohjana on esiyymmärrys. Ymmärtäminen on tulkintaa ja ymmärtämisen pohjana on aiemmin ymmärretty. Fenomenologis-hermeneuttisessa analyysimenetelmässä kirjoittaminen on kuvailevaa ja kokemusta ilmentävää ja tutkijan ymmärryksen merkitys aineiston tuottamisessa on keskeistä. (Sarajärvi & Tuomi, 2009,34–35.)

Fenomenologis-hermeneuttinen analyysimenetelmä sopii opinnäytetyöhömmme hyvin, koska haluamme saada esille juuri isien inhimillisiä kokemuksia. Haluamme saada selvitettyä isien yksilöllisiä kokemuksia ja tuntemuksia, sekä ajatuksia päiväkodissa käydyistä vuorovaikutustilanteista. Tuemme näitä isien kokemuksia ja tuntemuksia isyyden ja kasvatuskumppanuuden teoriarungolla.

Menetelmänä kyselylomake on paljon käytetty sen helppouden vuoksi. Tällä on huonoja ja hyviä vaikutuksia; ihmiset ovat tottuneita kyselyiden täyttäjiä, mutta myös täyttäneet niitä kyllästymiseen asti. Kysely tavoittaa haastateltavan paremmin, kuin haastattelu. Kyselyn saaneet henkilöt eivät kuitenkaan välttämättä

vastaa kysymyksiin. Haastattelumenetelmässä henkilöt saadaan varmasti vastaajiksi. (Hirsjärvi & Hurme 2004,36–37).

Valitsimme kyselylomakkeet ensisijaiseksi aineistonkeruumenetelmäksi sen takia, että mielestämme voi olla pienempi kynnys vastata anonyymisti kyselyihin, kuin olla haastateltavana kasvotusten. Kyselyyn vastatessa isät saavat halutessaan miettiä vastauksiaan rauhassa, vaikka kotona, tai täyttää sen päiväkodissa sopivan tilaisuuden tullen. Haasteena meilläkin oli kuitenkin saada isät osallistumaan ja vastaamaan kyselyihin.

Lomaketta laadittaessa tulee kiinnittää huomiota myös pituuteen, ja kysymysten lukumäärään. Liian pitkään lomakkeeseen jätetään helposti vastaamatta. Kysymysten sanamuoto kannattaa miettiä vastaajalle henkilökohtaiseksi. Kysymysten järjestystä miettiessä helpot kysymykset kannattaa sijoittaa alkuun niin sanotuiksi lämmittelykysymyksiksi. Arkaluontoisemmat kysymykset kannattaa sijoittaa kyselyn loppuun. (Aaltola, Valli 2001, 100.) Me toteutimme kyselyn monivalintana. Lisäsimme muutaman avoimen kysymyksen täsmentämään ja avaamaan vastauksia. Teimme näin siksi, että perehdyttyämme lomaketutkimuksen teoriaan ja kyselyämme alustavasti muutamilta isiltä millaisiin kyselyihin he mielellään vastaisivat, nousi tärkeäksi asiaksi vastaamisen nopeus ja helppous. Monivalintana nämä asiat toteutuivat. Kyselylomakkeita miettiesämme eniten mietimme sitä, kuinka saamme kyselylomakkeesta mahdollisimman yksinkertaisen ja nopeasti vastattavan, ja samalla informatiivisen.

Kyselyt vietiin päiväkotiin, jonka kautta isät saivat kyselyt. Isät palauttivat täytetyt kyselyt päiväkotiin, josta me taas saimme ne analysoitaviksi. Painotimme kyselyissä, että kaikki kokemukset esitellään opinnäytetyössämme anonyymisti, eikä kenenkään kyselyyn vastanneen henkilöllisyys tule työssämme selville. Toimme myös esille, että meitä sitoo salassapitovelvollisuus. Kyselyyn liitimme kirjeen isille, jolla informoimme heitä kyselystä ja opinnäytetyöstämme. Kirjeessä tulee esille työmme tarkoitus ja tavoite, sekä osallistumisen vapaaehtoisuus.

Kysymysten tekemisessä tulee olla huolellinen, sillä ne luovat perustan tutkimuksen onnistumiselle. Eniten virheitä tutkimustuloksiin aiheuttaa kysymysten muoto. Kysymysten tulee olla yksiselitteisiä, jotta niihin on helppo vastata. Niitä lähdetään rakentamaan tutkimusongelmien mukaisesti. (Aaltola, Valli 2001, 100.) Kiinnitimme työssämme huomiota kysymysten muotoiluun. Mielestämme kysymysten muotoilu korostuu enemmän avoimien kysymysten kohdalla, sillä suorat kysymykset ovat mielestämme usein yksiselitteisempiä. Yksi isistä ei ollut kuitenkaan ymmärtänyt kysymystä ”keskusteleeko henkilökunta mielestäsi samoista asioista äidin ja isän kanssa?”. Tämä ihmetytti meitä, sillä mielestämme kysymys oli hyvin selkeä.

Toinen tiedonkeruumenetelmämme on haastattelu, joka on yksi käytetyimpiä tiedonkeruumuotoja. Haastattelu on erittäin joustava tiedonkeruumenetelmä ja sopiikin siksi moniin erilaisiin tutkimustarkoituksiin. Tutkittavan kanssa ollaan suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa ja tämä tilanne luo mahdollisuuden suunnata tiedonhankintaa itse tilanteessa. Tilanteessa myös voidaan saada selville vastausten taustalla olevia motiiveja. Myös nonverbaalinen viestintä ja vihjeet auttavat ymmärtämään vastauksia. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 26,28.)

Haastattelussa henkilö saa mahdollisuuden tuoda esille itseään koskevia asioita vapaasti. Haastattelulla voidaan haluta myös selventää vastauksia ja syventää tietoja. Myös arkoja ja vaikeita asioita tutkittaessa haastattelu on hyvä tiedonkeruumuoto. Tästä on kuitenkin eriäviä mielipiteitä, toiset tutkijat ovat sitä mieltä että kyselylomakkeet ovat sopivampia vaikeita ja arkoja asioita tutkittaessa, sillä ne takaavat anonymiyden ja tutkittavat jäävät riittävän etäiseksi. (Hirsjärvi & Hurme 2004,34–35.) Meidän mielestämme kyselylomakkeet ovat sopivampia, kun tutkitaan vaikeita ja arkoja asioita. Tämä on kuitenkin hyvin henkilökohtainen asia, toiset voivat olla valmiimpia keskustelemaan kasvotusten vaikeistakin asioista, eivätkä halua välttämättä täyttää kyselylomaketta. Tämä riippuu mielestämme paljon tutkimusjoukosta.

Me valitsimme haastattelun työhömme toiseksi tiedonkeruumenetelmäksi syventämään kyselyillä saamiamme tietoja. Pyrimme myös haastattelulla selven-

tämään kyselyissä epäselviksi jääneitä asioita. Aiheemme käsittelee isien henkilökohtaisia kokemuksia, ja koska ihmiset ovat erilaisia, voi jonkun olla helpompi kertoa kokemuksistaan haastattelun avulla. Kyselyllä esimerkiksi non-verbaaliset viestit ja vihjeet jäävät kokonaan huomaamatta, haastattelulla saa siis uutta näkökulmaa kyselyillä saatuihin vastauksiin.

Tutkimushaastattelut eroavat toisistaan paljon. Erot syntyvät lähinnä siinä, miten kiinteästi kysymykset on muotoiltu ja missä määrin haastattelija jäsentää tilannetta. Käytetyin haastattelu on lomakehaastattelu, jossa haastattelu tapahtuu lomakkeen mukaan. Kysymysten ja väitteiden muoto ja esittämisjärjestys on täysin määrätty. Oletetaan myös, että kysymyksillä on sama merkitys kaikille. (Hirsjärvi & Hurme2004, 43–44.)

Strukturoidun haastattelun suurimpia vaikeuksia ovat haastattelulomakkeen ja kysymysten muotoilu. Itse haastattelu on usein hyvin helppo toteuttaa. Kukaan vastaukseen on varsin lyhyt aika. Haastattelija merkitsee yleensä vastaukset valmiiksi laadittuja luokkia noudattaen. (Hirsjärvi & Hurme2004,45.) Kysymysten tekemisessä tulee olla huolellinen, sillä ne luovat perustan tutkimuksen onnistumiselle. Eniten virheitä tutkimustuloksiin aiheuttaa kysymysten muoto. Kysymysten tulee olla yksiselitteisiä, jotta niihin on helppo vastata. Niitä lähdetään rakentamaan tutkimusongelmien mukaisesti. (Aaltola, Valli 2001, 100.)

Valitsimme haastattelumuodoksemme lomakehaastattelun, koska haluamme syventää ja avata kyselylomakkeella saatua tietoa. Esitämme avoimia, täsmen-täviä kysymyksiä kyselyssä epäselviksi jääneistä asioista. Haastatteleminen yhtä isää kerrallaan. Haasteena haastattelun tekemisessä meillä on aika, miten ehdimme tekemään haastattelun. Päädyimme tämänkin takia käyttämään lomakehaastattelua, joka on helppo ja nopea toteuttaa.

Käytämme opinnäytetyössämme spiraali-mallia. Spiraalimallissa teoria ja tutkimustulokset ovat tekstissä kietoutuneet yhteen. Spiraali-malli sopii mielestämme hyvin työhömmme, sillä teoria ja kokemusaineisto tukevat toisiaan hyvin. Työmme on laadullinen ja laadulliselle tutkimukselle tyypillinen avoin tutkimus-

suunnitelma korostaa tutkimuksen eri vaiheiden, aineistonkeruun, analyysin, tulkinnan ja raportoinnin, kietoutumista yhteen, ja tämänkin takia spiraali-malli sopii mielestämme työhömmme hyvin. (Eskola & Suoranta 1998, 16).

4 PERHEEN ROOLIJAKO JA VANHEMMUUS

4.1 Perheen roolijako

Yleiset käsitykset vanhemmuudesta ovat olleet hyvin äitikeskeisiä. Vasta viime vuosikymmeninä isien kokemukset ja ääni ovat alkaneet kuulua esimerkiksi mediassa, tutkimuksissa ja asiantuntijalausunnoissa. Syy äitikeskeisyyteen on se, että isät eivät ole olleet aina saatavilla lapsen elämässä. Äidit ovat olleet enemmän kotona lasten kanssa ja äidillä on myös biologisemmat juuret lapseensa. (Mykkänen, 2011.)

Aiemmin äidin tehtäviä olivat hoiva ja varhainen vuorovaikutus. Isän tehtäviä taas olivat vastuu ulkoisista olosuhteista, auktoriteetista ja turvasta. Isän ja äidin roolit nähtiin sukupuoleen sidottuina, toisiaan täydentävinä ja erillisinä. Isän tehtäväksi nähtiin myös auttaminen lasta ja äitiä irrottautumaan keskinäisestä symbioosista ja tukea lasta lapsen itsenäistymisessä. (Huttunen, 2001, 70.) Äitien oikeus lapsiinsa tunnustettiin vasta vuoden 1930-luvun avioliittolaissa. Aiemmin isät ansaitsivat auktoriteettiasemansa olemalla perheen ainoita elättäjiä. Nykyään myös taloudellinen vastuu on jaettu puolisojen kesken; kumpikaan vanhemmista ei ole ensisijainen elatusvelvollinen sukupuolensa perusteella. (Huttunen, 2001, 72.)

Perheiden sisäinen työnjako sekä roolijako ovat muuttuneet paljon. Merkittävimpiä syitä muutokseen ovat naisten koulutustason koheneminen, ansiotyön yleistyminen, naisasialiike, sukupuolten tasa-arvoideologia sekä sukupuolten suhteita ja sukupuolikäyttäytymistä säätelevän normiston vapaamielistyminen. Nykyään perheiden keskeinen elämänlaadun tukipilari on toimiva parisuhde. Naisten korkea työllisyysaste edellyttää, että isät osallistuvat yhä enemmän perheen toimintoihin, myös kasvatukseen ja lapsenhoitoon. Lisäksi myös syntyvyyden säännöstely, teknologian kehitys ja valinnanvapauden, sekä vapaa-ajan lisääntyminen ovat lisänneet isien osallistumista kodin- ja lasten hoitoon länsimaissa. Muutos on erittäin positiivinen, sillä jos isä ei osallistu kotitöihin ja las-

tenhoitoon, perheen arjen sujumista voi horjuttaa jo äidin sairastuminen. (Huttunen, 2001, 73.)

4.2 Vanhemmuus

Nykypäivänä jaettu vanhemmuus on vanhemmuuskäytäntöjen tavoite. Isä nähdään lasta hoitavana ja hoivaavana toisena vanhempana. Jaetun vanhemmuuden diskurssiin ovat sitoutuneet niin vanhemmat, kuin perhettä tukevien eri alojen ammattilaiset. (Mykkänen, 2011). Jaetun vanhemmuuden mallista on etua koko perheelle, se takaa myös isyyden täysipainoisen jatkumisen, vaikka perheen olot muuttuisivat yhtäkkiä radikaalisti. (Huttunen, 2001, 75).

Lastenpsykiatri Jari Sinkkonen pohtii kirjassa *Syytettynä isä* (Jousmäki & Kosonen, 2009, 197) hoivaisuutta ja jaetun vanhemmuuden mallia. Hän toteaa, että lapsen kannalta katsottuna äidin ja isän merkitys riippuu lähinnä siitä, miten lapsi ja hänen tarpeensa tulevat kohdatuksi aikuisen taholta ja miten aikuinen on lapsen kanssa. Sinkkonen myös toteaa, ettei esimerkiksi kodin työnjaosta tarvitse stressata. Hänen mukaansa ei ole lapsen kannalta suurtakaan merkitystä sillä, kumpi tekee hoitorutiineihin liittyvät työt. Olemme samaa mieltä Sinkkonen kanssa. Ihanteellista mielestämme olisi, että ei olisi niin sanottuja miesten ja naisten töitä, vaan lapsella olisi mahdollista seurata ja osallistua kaikenlaisiin arjen askareisiin sukupuolesta riippumatta.

Sinkkonen (Jousmäki & Kosonen, 2009, 196–197) mukaan lapsi myös pääsee äidin ja isän kautta vertailemaan kahta täysin erilaista tunteiden ja kognitioiden maailmaa. Lapsi voi myös vertailla millaista on isän kanssa, ja millaista taas äidin kanssa. Sinkkonen myös tähdentää, että on tärkeää, ettei isä yritä kilpailla äidin kanssa, tai olla kuin äiti. Jotkut isät voivat olla parempia pienten lasten kanssa, helliä ja hoivaavia. Toiset isät taas voivat olla fyysisempiä ja rajumpia, ja parempia isompien lasten kanssa, tai jotain siltä väliltä. Mielestämme on siis tärkeää löytää oma tapansa toimia vanhempana.

5 ISYYYS

Jouko Huttunen (Huttunen 2010, 175) käsittelee Suomen lääkirlehdessä artikkelissa isyyttä. Hän kirjoittaa, että isän ja äidin roolit nähtiin erillisinä, sukupuoleen sidottuina, eli essentiaalisina, oman sukupuolen biologiasta nousevina, ja toisiinsa täydentävinä. Isälle kuului vastuu ulkoisista olosuhteista, turvasta ja auktoriteetista. Isyyteen sitoutumista oli se, kun isä turvasi lapsen suotuisat kasvuympäristöt, toi leivän kotiin ja tutustutti lapsen aikanaan ulkomaailmaan ja sen koodistoon. Isän tuli auttaa lasta irrottautumaan äidin ja lapsen välisestä symbiosista, tukea lasta tämän itsenäistymisessä ja lapsen yliminän kehittämisessä.

Isällä oli ehdoton auktoriteetti. Tällaista sitoutumista isyyteen on kutsuttu Anglosaksisessa tutkimuskirjallisuudessa leiväntuojaisyydeksi. Keskeistä leiväntuojaisyydessä on vastuullinen huoltajuus, velvollisuuksien täyttäminen, kulttuuristen normien mukainen perheellisen miehen elämä. Läheisen suhteen luominen lapseen ei ollut tässä määrittelyssä vähäarvoinen, mutta ei myöskään määrittelyn ytimessä oleva asia. (Huttunen, 2010, 175.)

1960- ja 1970- lukujen taitteessa Pohjoismaissa ja Pohjois-Amerikassa käynnistyneen suuren isyyden murroksen myötä varsinkin niin sanottua hyvää isyyttä alettiin määritellä uudella tavalla. Suurimpia syitä esimerkiksi perheen sisäisen työnjaon muutoksiin olivat naisten ansiotyön yleistyminen ja koulutustason koheneminen, sukupuolten tasa-arvoideologia ja naisasialiike, sekä sukupuolten suhteita ja sukupuolikäyttäytymistä säätelevän normiston vapaamielisyminen. Käyttöön tuli termi "uusi isyys." Termillä haluttiin tehdä eroa leiväntuojaisyyteen ja korostaa miehen muuttunutta vanhemmuutta. Keskeisimmiksi piirteiksi nähtiin varhaiseen vuorovaikutukseen sekä hoivaan osallistuminen, läheisen suhteen luominen lapseen sekä jaetun vanhemmuuden mukainen työnjako perheessä. (Huttunen, 2010, 176.)

Isyyttä voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta. Isyys voidaan jaotella biologiseen, juridiseen, psykologiseen ja sosiaaliseen isyyteen. Biologisella

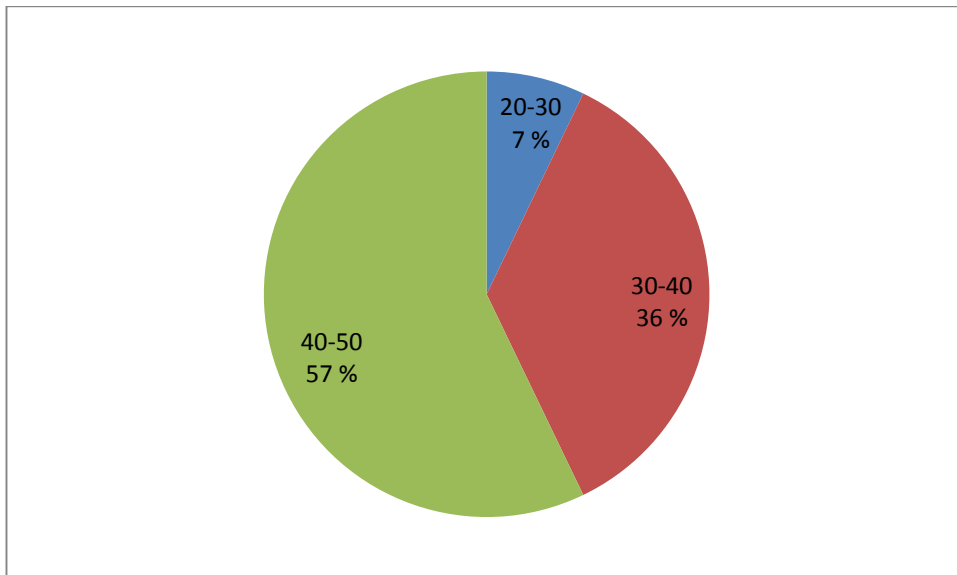
isyydellä tarkoitetaan miehen ja lapsen välillä vallitsevaa biologista, perinnöllistä suhdetta. Juridisen isyyden keskeisin oikeus ja velvollisuus on vastuu lapsesta. Juridiseksi isäksi voi tulla avioliiton isyysolettaman, isyyden tunnustamisen tai vahvistamisen, sekä adoption kautta. (Huttunen 2001, 58) Psykologisella isyydellä tarkoitetaan isäsuhteen tunnepohjaista, kiintymykseen perustuvaa puolta. Psykologinen isyys määrittyy ensisijaisesti lapsen kautta; ketä lapsi pitää isänään ja keneen hän turvaa. Miehen puolelta psykologinen isyys on tunnistettavissa silloin, kun mies kokee lasta kohtaan voimakasta halua hoivata, suojella, auttaa, tukea henkisesti ja viettää aikaa yhdessä. (Huttunen 2001, 59, 62) Sosiaalisella isyydellä tarkoitetaan asumista lapsen kanssa, arjen jakamista sekä hoivan, huolenpidon ja ajan antamista lapselle. Sosiaalisessa isyydessä isä myös esiintyy julkisesti lapsen kanssa erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. (Huttunen 2001, 64.)

Isyys ei ole siis syvemmin pohdittuna käsitteenä, eikä ilmiönä yksiselitteinen. Isyyttä voidaan tarkastella hyvin monesta eri näkökulmasta. Voidaan myös hyvin kysyä, voiko lapsella olla kaksi isää, sillä uusperheisyys on varsin tavallista. Myös kysymys ”voiko isä olla nainen?” voi keinoalkuisten hedelmöitysten ja samaa sukupuolta olevien parien yleistymisen myötä nousta puheen aiheeksi. Tulevaisuudessa isä voidaan määritellä esimerkiksi seuraavasti: ”isä on (mies) henkilö, joka ei ole synnyttänyt lasta, mutta jolla on läheinen suhde lapseen”. (Huttunen, 2001, 57.)

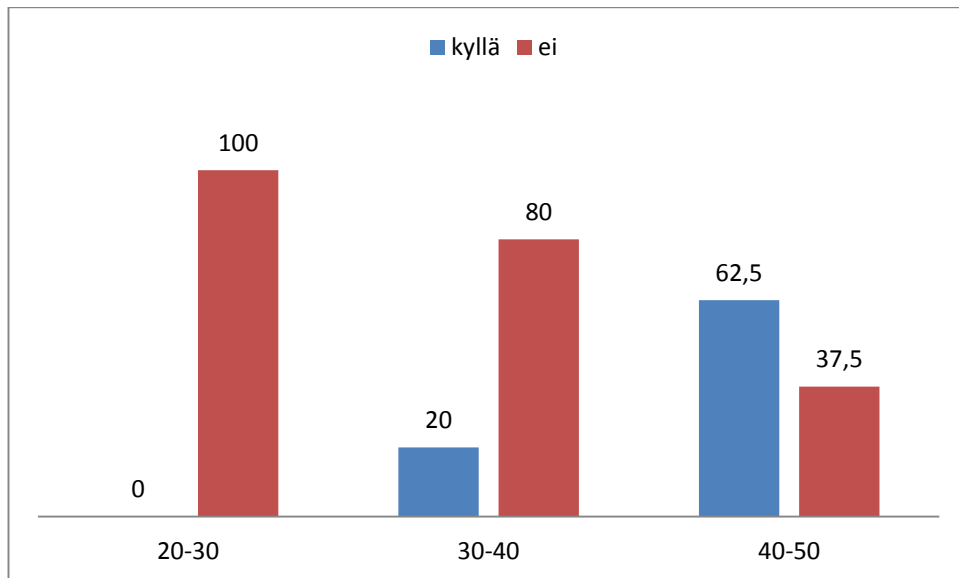
Tämän vuosituhatosen isien voimavaroja kuormittaviksi tekijöiksi ovat nousseet epävarmuus vanhempana, stressi, vanhemmuuden roolin sovittaminen arkielämään, parisuhdeongelmat sekä vaikeiden tunteiden, kuten suuttumuksen hallinta ristiriitaisissa tilanteissa. (Halme, 2009, 27.) Nykypäivänä myös korostetaan isän osallisuutta perheen arjessa, mistä on tullut yksi perhepoliittisista tavoitteista. Mitä enemmän isien kanssa työtä tekevät ymmärtävät isien erilaisuutta, sekä isyyttä ja sen lähtökohtia, sitä paremmin isiä, isyyttä ja koko perhettä voidaan tukea. (Mykkänen 2011.)

Nykyään isyyden ihanneajattelun mukaan isän on osallistuttava arkeen ja juhlaan: kuskattava lapsia harrastuksiin ja käytävä ruokakaupassa sekä osallistuttava päiväkodin ja koulun kasvatuskeskusteluihin. Keskeistä isyydessä on vuorovaikutus, se millä tavalla isän ja lapsen välinen kiintymyssuhde alkaa muovautua. Merkityksellistä on lapsen elämässä se, että vanhempi on läsnä lapsen elämässä ja kuuntelee ja kuulee hänen tarpeitaan, sekä suostuu olemaan lapsen käytössä. (Mykkänen 2011.) Roolinottoteorian mukaan mitä enemmän ja monipuolisemmin isä alun alkaen hoivaa lastaan, sitä motivoituneemmin hän alkaa asennoitua omaan isyyteensä. Teoria pätee myös päinvastoin. (Jousmäki & Kosonen, 2009, 97.)

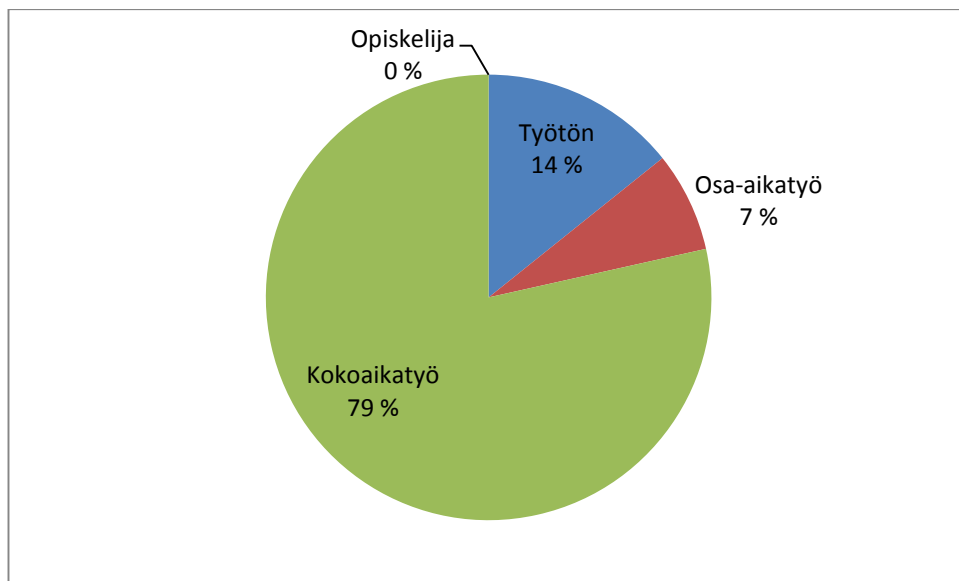
Halusimme kyselyissä kartoittaa isien työtilanteen, isien ikäjakauman, sekä onko heillä ollut aiemmin lapsia päivähoidossa. Pohdimme, että esimerkiksi parisuhde- ja työtilanteella, sekä iällä voi olla vaikutusta isien osallisuuteen päiväkodin vuorovaikutustilanteissa. Kuitenkin kyselyiden vastausprosentti oli niin pieni, että emme voi tehdä johtopäätöksiä näin pienestä vastausprosentista. (Kuvio 5, 6 ja 7)

KUVIO 5. Kyselyihin vastanneiden isien ikäjakauma

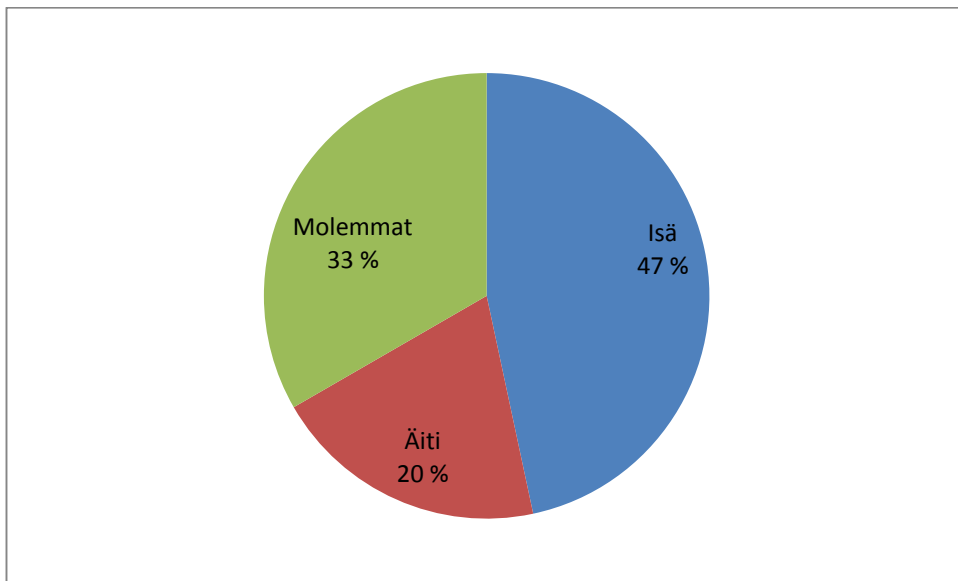
KUVIO 6. Onko isillä aiemmin ollut lapsia päivähoidossa, ikäryhmittäin

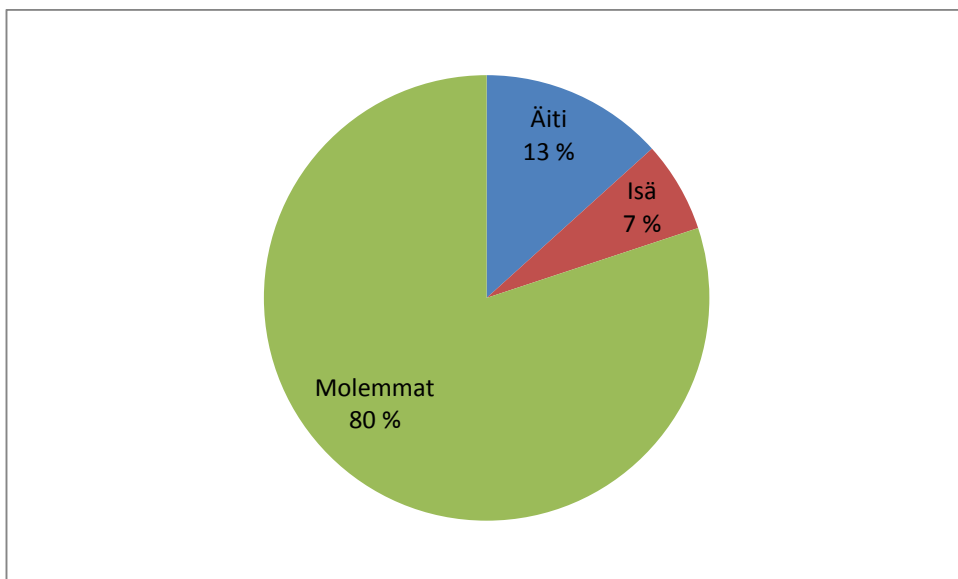
KUVIO 7. Kyselyihin vastanneiden isien työtilanne

Osallistuvan isän merkitys on luonnollisesti suuri myös lapselle ja hänen kasvulleen ja kehitykselleen, mutta myös isän ja äidin parisuhteelle, ja sitä kautta myös koko perheen hyvinvoinnille. Isän osallisuus myös luonnollisesti lisää äidin ajankäytön mahdollisuutta. Useissa tutkimuksissa on myös todettu isän läsnäolon merkitys lapsen sosiaaliselle kehitykselle ja sukupuoli-identiteetin muotoutumiselle. (Mykkänen 2011).

Kyselyiden mukaan päiväkodista useimmiten lapsen hakee isä, toiseksi eniten molemmat vanhemmat, ja kolmanneksi eniten äidit (Kuvio 1). Vanhempainiltoihin ja muihin päiväkodin tapahtumiin kyselyiden mukaan osallistuu useimmiten molemmat vanhemmista, toiseksi eniten äidit ja kolmanneksi eniten isät (Kuvio 2). Yksi iseistä oli vastannut, että kumpikaan ei osallistuu, koska poika oli vasta aloittanut päiväkodissa.

KUVIO 1. Kumpi vanhemmista hakee lapsen päiväkodista

KUVIO 2. Kumpi vanhemmista osallistuu lapsen vanhempainiltoihin ja muihin päiväkodissa järjestettäviin tapahtumiin

Isien vastaukset siis osoittivat, että ainakin tässä päiväkodissa kyselyyn vastanneet isät ovat aktiivisesti mukana lapsen arjessa hakemalla lasta päiväkodista jopa useammin kuin äidit, ja osallistumalla päiväkodin tapahtumiin. Tuloksia tulkitessa tulee kuitenkin huomioida, että kyselyyn ovat voineet vastata todennäköisemmin ne isät, jotka hakevat lapsia aktiivisemmin päivähoidosta. Kysely oli myös osoitettu pelkästään isille, ja saamme vain isien mielipiteen tilanteesta.

Kyselyyn vastanneista isistä eronneita oli kolme. Näistä kolmesta kahdessa perheessä lapsen haki päiväkodista yhtä usein äiti ja isä, yhdessä perheessä äiti. Jokaisessa kolmessa perheessä vanhempainiltoihin osallistuivat molemmat vanhemmat. Isien vastaukset antoivat viitteitä siitä, että perheissä toteutuu jaetun vanhemmuuden malli. Jaetun vanhemmuuden malli on nykypäivän vanhemmuuskäytäntöjen tavoite, kuten aiemmin teoriaosuudessa jo mainitsimme.

6 KASVATUSKUMPPANUUS VARHAISKASVATUKSESSA

6.1 Kasvatuskumppanuus ja varhaiskasvatussuunnitelma

Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja perheiden tietoista sitoutumista työkennellä yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessin tukemiseksi. Kasvatuskumppanuuden tarkoitus on edistää lapsen hyvinvointia yhdistämällä vanhempien oman lapsen tuntemus kasvattajan asiantuntemukseen. Vanhempien ja kasvattajien rooli on tasavertainen, mutta tehtävät erilaisia. Kasvatuskumppanuus koskee kaikkia päivähoidon asiakasperheitä, mutta suurensen merkitys muodostuu jos lapsella ilmenee erityisen tuen tarvetta. Kasvatuskumppanuuteen kuuluu myös vanhempien aikaisempi panos lapsen varhaiskasvatukseen, sekä varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen ja arviointiin osallistuminen. Kasvatuskumppanuuden yhtenä tavoitteena on myös edistää vanhempien ja päiväkodin välisiä yhteistyön muotoja ja tapoja. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 32.)

Päivähoidon tehtäväksi on annettu lainsäädännössä kotien kasvatustyön tukeminen. Kotien tukemiseksi päivähoiton tulee omaksua yhteistyöhön perustuva kasvatusmalli, sitoutua tuen antamiseen vanhemmille, lisätä yhdessä vanhempien kanssa ymmärrystä lapsesta ja lapsen käyttäytymisestä, aktivoida vanhemmat mukaan päivähoitokasvatuksen kehittämiseen, ja tarjota vanhemmille mahdollisuuksia keskinäisiin vuorovaikutukseen muiden kasvattajien kanssa. Tiivis ja hyvä yhteistyö päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien välillä on edellytys kasvatustavoitteiden toteutumiseksi. (Kasvatuskumppanuus puheena. (Kekkonen 2012, 34–35.)

Kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista, jolloin varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaa lapsen edun ja oikeuksien toteuttaminen. Kasvatuskumppanuudessa yhdistyy lapselle kahden merkityksellisen tahon tiedot ja kokemukset. Yksi kumppanuuden tärkeimmistä tavoitteista on tunnistaa lapsen jollakin kasvun, kehityksen tai oppimisen osa-alueella mahdollinen tuen tarve, ja luoda yh-

teistyössä vanhempien kanssa yhteinen toimintastrategia lapsen tukemiseksi. Varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta vastaa henkilöstö. Vanhemmilla tulee olla kuitenkin mahdollisuus vaikuttaa yksikön varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön, ja osallistua sen arviointiin. Toiminnan arviointi on osa varhaiskasvatuksen jatkuvaa kehittämistä. Lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen osallistuu aina sekä vanhempi, että ammattilainen. Suunnitelmaa arvioidaan myös yhdessä vanhempien kanssa, säännöllisin väliajoin. (Heikkilä & Puro 2011, 14, 32.)

Kyselyyn vastannut isä:

”Esim. poikamme ei osannut sanoa s-kirjainta ja päiväkodissa alettiin tekemään myös sen eteen töitä ja nyt s-kirjain tulee.”

Kyselyissä yksi isä toi hyvin esille tyytyväisyytään varhaiskasvatuskeskusteluiden sisältöön ja tarpeellisuuteen liittyen yläpuolella olevassa lainauksessa. He olivat keskustelleet pojan kielellisistä ongelmista vasu-keskustelussa ja asian korjaamiseksi tehtiin konkreettisesti töitä. Isä vastasi olevansa tyytyväinen vasu-keskusteluiden sisältöön.

Haastateltava yksi oli ollut tyytyväinen käytyihin vasu-keskusteluihin ja keskusteluiden tavoite oli tullut hänelle selväksi. Vasu-keskusteluissa oli keskusteltu lasten arjesta sekä kotona, että päivähoitossa, sekä lapsen henkilökohtaisista vahvuuksista ja tuen tarpeesta. Keskusteluaiheet ovat siis hänen mukaansa vasu-keskusteluissa olleet yleisesti lapsen kehityksestä ja erityistuen tarpeesta.

Haastateltavan kaksi perheessä vasu-keskusteluihin osallistuu useimmiten äiti. Haastateltava sanoi kuitenkin aina juttelevansa vasu-keskusteluiden jälkeen keskustelussa käydyistä asioista. Isä oli ollut tyytyväinen vasu-keskusteluiden sisältöön. Keskusteluiden aihe oli ollut lapsen kehityksessä, sekä ikätason mukaisessa kehityksessä. Myös haastateltavien 3 ja 5 perheissä vasu-keskusteluihin osallistuu äiti. Haastateltavat kertoivat, että he eivät ole sen kummemmin vasu-keskusteluista kotona puhuneet, kuin että lapsella on mennyt

hyvin. Molemmat isät sanoivat, että äiti osallistuu vasu-keskusteluihin yksin isien työtilanteesta johtuen.

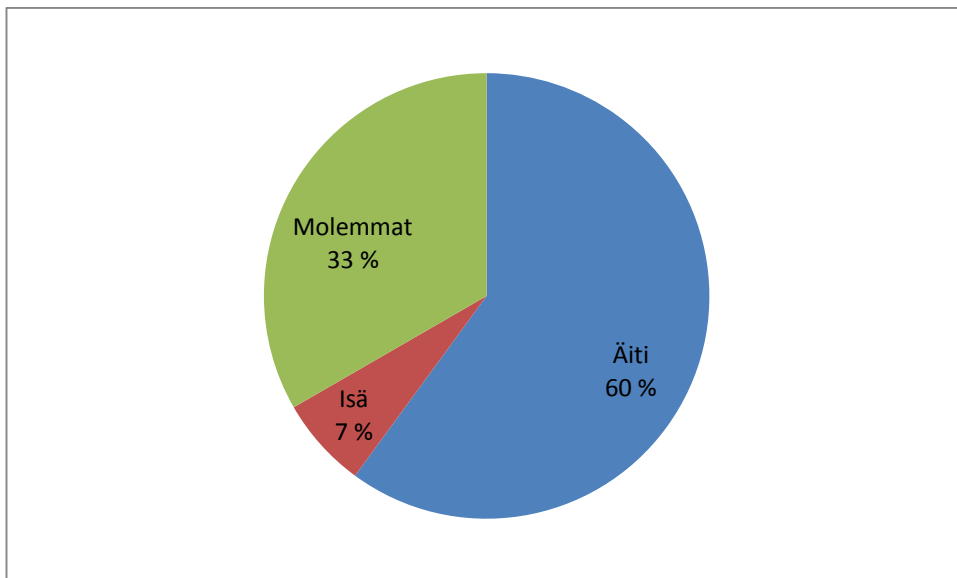
Haastateltava 4 kertoi, että vasu-keskusteluissa on puhuttu kaikesta lapsen kehitykseen ja kehittymiseen liittyvästä. Hänen mukaansa on tullut puhuttua paljon myös yleisiä asioita. Keskusteluiden tavoite on tullut hänelle hyvin selville. Haastateltava myös toi esille, että kun vanhemmat ovat eronneet, olisi hyvä järjestää molemmille vanhemmille oma (vasu-)keskustelu. Näin voisi hänen mukaansa tulla sellaista asiaa selville, mitä ei välttämättä silloin, kun toinen on paikalla tule. Haastateltavan mielestä vasu-keskustelut alkavat hyvin varhaisessa iässä, kolmevuotiaana.

Haastateltava 4:

”Niin, onko se sitten hyvä vai huono juttu, tuntuu vain, että luodaan sellainen kilpailuasetelma. Toinen voi puhua pulputtaa sujuvasti ja toinen vasta harjoittelee. On nuo kuitenkin niin yksilöllisiä juttuja. Miltä se sitten vanhemmastakin tuntuu, jos lapsi ei jotain heti osaa. Huolestutaanko sitä turhaankin.”

Päiväkotien kasvattajatiimit ovat nähneet varhaiskasvatuskeskusteluiden keskeisenä tehtävänä kasvatuskumppanuuden vahvistamisen vanhempia ja lapsia kuuntelemalla. Olennaista on, että vanhemmat saavat avoimesti puhua lapsestaan, kasvatuksesta ja päivähoitosta. Keskusteluissa voidaan myös sopia yhteisistä tavoitteista ja käytännöistä. Tiimit nostivat haastavina asioina esiin monia keskustelun vuorovaikutukseen liittyviä asioita, kuten avoimen, arvostavan ja luottamuksellisen ilmapiirin rakentamisen, olennaisiin asioihin keskittymisen, sekä yhteisen kielen löytämisen. Haastavaa oli myös yhteisistä tavoitteista neuvottelemisen, vaikeista asioista ja huolenaiheista puhuminen ja keskustelu silloin, kun työntekijän ja vanhempien näkemykset eivät kohtaa. (Karila & Nummenmaa 2011, 64.)

Kyselyissä kysimme isiltä varhaiskasvatuskeskusteluihin liittyviä kysymyksiä, kuten kumpi vanhemmista keskusteluihin osallistuu ovatko isät olleet tyytyväisiä keskusteluiden sisältöön, ja onko keskusteluiden tavoite tullut isille selväksi. Vasu- keskusteluihin useimmiten kyselyiden mukaan osallistuu yksin äiti, toiseksi eniten keskusteluihin osallistutaan yhdessä, ja kolmanneksi eniten isät yksin (Kuvio 3). Vasu keskusteluiden sisältöön tyytyväisiä olivat kyselyihin vastanneista isistä kahdeksan. Yksi vastanneista ei ollut tyytyväinen keskusteluiden sisältöön. Kuusi jätti vastaamatta kysymykseen, näissä perheissä isät eivät olleet osallistuneet vasukeskusteluihin ollenkaan. Yksi isä toivoi kyselyn palauteosiossa, että lapseen liittyvät havainnot olisi tehty pitkin vuotta, eikä juuri vasukeskustelu aamuna. Ihmettelimme, mistä isälle oli syntynyt tällainen käsitys.

KUVIO 3. Kumpi vanhemmista osallistuu vasu-keskusteluihin

Kekkonen (2012, 59) kirjoittaa kirjassaan kasvattajien ja vanhempien luottamuksuhteen rakentumisesta. Käytyjen keskustelujen sisältö ja aiheet laajenevat ja syvenevät sitä mukaan, kun osapuolten keskinäinen luottamus kasvaa. Keskustelujen sisältö liittyy lapseen, ja kohtaamisten syveneminen on edellytys sille, että vanhemmat saadaan aidosti mukaan keskusteluihin.

Kumppanussuhteeseen kuuluva kommunikointi on kaksisuuntaista viestintää, vuoropuhelua, jonka suhteen molemmat osapuolet ymmärtävät. Avoimuuden ja

rehellisuuden lisäksi kumppanuuteen kuuluu työntekijöiden joustavuus. Pohdimme, kokeeko isä, joka toivoi vasu-keskusteluihin pidempiaikaisen havainnoinnin tuloksia, luottamusta henkilökuntaa kohtaan. Lisäksi kuusi isää kuudes-tatoista ei tiennyt vasukeskusteluiden tarkoitusta. Pohdimme, voiko isien ja henkilökunnan välinen yhteistyö ja luottamussuhde vahvistua ja syventyä, jos sisältö ja aiheet eivät laajene ja syvene.

Vasukeskusteluiden tavoite oli tullut selväksi seitsemälle isälle, kaksi jätti vastaamatta kyseiseen kysymykseen ja kuusi isää ei ollut selvillä, mikä vasukeskusteluiden tavoite on. Isät kertoivat, että he olivat keskustelleet Vasu-keskusteluissa lapsen kehityksestä ja taidoista, suhtautumisesta muihin lapsiin sekä oppimisesta. Mielestämme ne isät, joille vasu-keskusteluiden tavoite oli selvillä, olivat osanneet hyvin eritellä vasu-keskusteluiden sisältöä.

6.2 Luottamus- ja vuorovaikutussuhde varhaiskasvatuksessa

Päiväkodin perhelähtöisyyttä on perusteltu päivähoidon lainsäädännöllisellä tehtävällä tukea kotien kasvatustyötä. Varhaiskasvatuksen ammatillisuus määritellään näin perhelähtöisyydeksi. Perhelähtöisyys merkitsee vanhemmille kahta roolia: he toimivat kumppaneina päivähoidon kasvattajille, sekä vanhempina omille lapsilleen. Varhaiskasvatuksen tehtävänä tarjota perheille heidän tarpeitaan vastaavia palveluja, löytää heille sopivia tapoja tukea vanhemmuutta ja tehdä tämä tavalla, joka ottaa huomioon perhekohtaiset, kulttuurilliset ja etniset eroavaisuudet. (Kekkonen 2012, 37.)

Kasvattajat ja vanhemmat rakentavat keskinäistä luottamussuhdetta ja kasvatuvuorovaikutusta spiraalimaisesti etenevinä, molemminpuolisina keskustelu-aloitteina. Käytyjen keskustelujen sisältö ja aiheet laajenevat ja syvenevät sitä mukaan, kun osapuolten keskinäinen luottamus kasvaa. Keskustelujen sisältö liittyy lapseen, ja kohtaamisten syveneminen on edellytys sille, että vanhemmat saadaan aidosti mukaan keskusteluihin. Kumppanussuhteeseen kuuluva kommunikointi on kaksisuuntaista viestintää, vuoropuhelua, jonka suhteen molem-

mat osapuolet ymmärtävät. Avoimuuden ja rehellisyyden lisäksi kumppanuuteen kuuluu työntekijöiden joustavuus. (Kekkonen 2012, 58.)

Kyselyyn vastannut isä:

”Lapsemme on ollut koko lapsuuden samassa päiväkodissa, joten tädit ovat tuttuja ja oppineet tuntemaan lapsemme ja kertovat aina päivän päätteeksi miten on mennyt päivä ja jos jotain poikkeuksellista on sattunut saadaan heti tieto”

Kyselyyn vastannut isä:

”Lasten ryhmässä on aivan mahtavat työntekijät! lapset pitävät heistä ja itsestänikin tuntuu välillä aivan kuin olisi lapsia mummoaan viemässä.. ja myös nuorempi henkilökunta on todella hyvää ja ammattitaitoista, mukavaa porukkaa.”

Kyselyyn vastannut isä:

”Lasten opettajille/ hoitajille suuret kiitokset asioista joita he ovat lapsemme eteen tehneet. Lapsemme ei ole kertaakaan sanonut että ei lähtisi tarhaan, joten luulisin, että siellä on todella hyvä olla ja kasvaa, tädit ovat idearikkaita, koska joka päivälle on jotain uutta, joten suuret kiitokset koko päiväkodin porukalle”

Henkilökohtaiset ja epämuodolliset kohtaamiset luovat vankimman yhteistyön vanhemman ja varhaiskasvattajan välille. Epämuodolliset hoitaja-vanhempikeskustelut ovat yleensä lyhyitä, ystävällisiä ja aiheeltaan lasta koskevia. Arkipäivän keskusteluissa harvoin sivutaan aiheeltaan esimerkiksi kasvatuskäsityksiä. Hakutilanteiden jutustelua voidaan nimittää pikemminkin ”small talkiksi”. Lasten tuonti- ja hakutilanteissa keskustelut ovat luonteeltaan tervehdysluonteisia ja rutiininomaisia, ja niissä vaihdetaan tietoa lapsen käyttäytymisestä, terveydestä ja toiminnasta. Henkilöstö joutuu jakamaan huomionsa samanaikaisesti yksittäiselle lapselle, valvomaan koko lapsiryhmää ja vaihtamaa kuulumisia usein yhtä aikaa useamman vanhemman kanssa. (Kekkonen 2012, 59)

Päivittäisiä keskusteluita päivähoidon henkilökunnan kanssa kyselyihin vastanneista isistä käy vain viisi kuudestatoista (KUVIO 4). Yksi isistä vastasi kyllä ja ei, ilmeisesti keskusteluiden käyminen vaihtelee. Yksitoista isää kuudestatoista ei käy päivittäisiä keskusteluita henkilökunnan kanssa. Jos isien ja päiväkodin henkilökunnan kanssa käydyt vuorovaikutustilanteet ovat pelkästään ennalta sovittujen keskusteluiden varassa, on kommunikointi aika vähäistä. Isät olivat vastanneet kyselyn kohdassa 17, jossa kysyttiin mitä toiveita heillä olisi keskustelun laadun parantamiseksi ja mikä on erityisen hyvää jo nyt seuraavasti:

Kyselyyn vastannut isä:

”Keskustelut ovat mielestäni aivan hyviä jo nyt, päivittäin kerrotaan lapsen kuulumiset ja kerrotaan päivän tapahtumat.”

Kyselyyn vastannut isä:

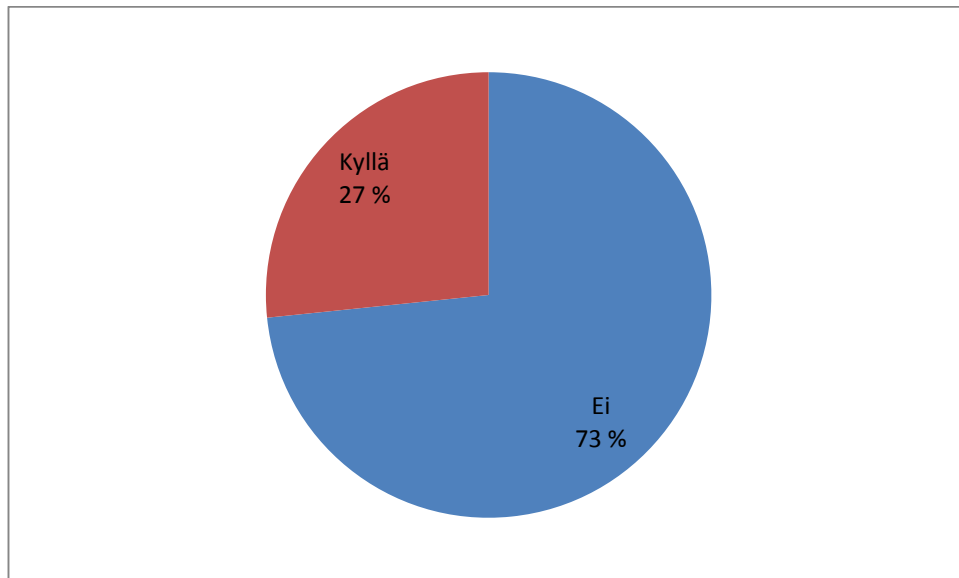
”Kertoa automaattisesti lapsen päivän kulun, ettei sitä tarvitse erikseen kysyä, keskustelu on hyvin vähäistä, nyt ei siinä ole mitään muuta hyvää kuin hymy, ei puhuta ei kerrota tarhapäivästä”

Kyselyyn vastannut isä:

”Että henkilökunta kertoisi miten päivä on mennyt lasta hakiessa ilman että sitä pitää erikseen kysyä (0-3 osastolla)”

Ensimmäisessä lainauksessa ilmenee hyvin päivittäisten keskusteluiden tavoite, joka oli tullut ilmeisesti hyvin selville myös isälle. Keskimmaisessa ja viimeisessä lainauksessa isät ovat tyytymättömiä päivittäisten keskusteluiden sisältöön. Isät ilmeisesti odottaisivat työntekijöiltä enemmän oma-aloitteisuutta ja kuvauksia lapsen tarhapäivästä. Työntekijän olisi erittäin tärkeä oma-aloitteisesti kertoa lapsen päivän kulusta ja kysellä mahdollisesti myös muun perheen kuulumisia, sillä nämä päivittäiset lyhyet keskustelut luovat vankimman pohjan luottamussuhteen muodostumiselle. Siihen, että isät jäävät ilman informaatiota lapsen päivän kulusta, tai joutuvat sitä itse pyytämään, voi vaikuttaa esimerkiksi se, että työntekijät voivat joutua jakamaan huomionsa samanaikaisesti usealle lapselle ja lapsen vanhemmalle. Olisi tärkeää, että hakutilanteista saisi kiireentun-

tua vähennettyä ja työntekijällä olisi mahdollisuus ajallisesti huomioida yksilöllisesti lasten vanhempia.

KUVIO 4. Käyvätkö isät päivittäisiä keskusteluita päiväkodin henkilökunnan kanssa

Kasvatuskumppanuus sisältää ajatuksen tasavertaisesta suhteesta, jossa molemmat osapuolet ovat omasta asemastaan nähden asiantuntijoita. Erilaista asiantuntijuutta käytetään varhaiskasvatuskeskustelussa lapsen kehityksen ja kasvun tukemiseksi. Osapuolilla on myös erilaista tietoa lapsesta. Keskusteluissa tätä tietoa jaetaan ja vaihdetaan. Tietoa käytetään usein myös vallan väliinään, tämän takia on tärkeää tiedostaa miten ammattilaisena käyttää asiantuntijatietoaan, sekä valtaa keskustelun vuorovaikutuksen kautta. (Karila & Nummenmaa 2011, s.70.)

Haastateltavan kaksi mukaan päiväkodin henkilökunnan kanssa keskustellaan päivittäisissä keskusteluissa lapsen päivän kulusta, sekä siitä, miten lapsi on päivän aikana käyttäytynyt. Haastateltavan mielestä kaikista asioista kyllä keskustellaan, mutta hän toivoisi enemmän rohkeutta työntekijöiltä keskustella myös lapsen hankalista asioista, sekä oikeista ongelmista. Hän toivoisi, että puhuttaisiin ilman pelkoa siitä, että vanhempi loukkaantuisi. Kaikista lasten kasvatuksellisista ongelmista ja huolista oli saatu hänen mielestään keskusteltua

rakentavasti. Haastateltavalla oli kuitenkin tullut keskusteluista tunne, että henkilökunta välttelee hankalia asioita ja etenee siitä mistä aita on matalin. Yleisesti keskusteluista oli positiivisia kokemuksia, välillä työntekijöillä tai haastateltavalla itsellä niin kiire, ettei aina ehdi keskustella haluamista asioista.

Haastateltava 2

”Päiväkoti kuuntelee vanhempia ja vanhemmat päiväkotia, yhdessä ollaan suunniteltu miten ongelmatilanteissa pitäis edetä.”

6.3 Keskusteluiden eri muodot ja merkitykset varhaiskasvatuksessa

Päivittäiset keskustelut ovat konkreettisia ilmentymiä kasvatuskumppanuudesta. Päivittäisten keskusteluiden avulla vaihdetaan tietoja ja kokemuksia, neuvotaan, ohjataan toimintaa, neuvotellaan asioista ja luodaan yhteistä ymmärrystä. On todettu, että vanhemman ja työntekijän vuorovaikutuksen määrä on suorassa yhteydessä lapsen ja hoitajan vuorovaikutuksen määrään. Tiedon jakaminen lasta koskevissa asioissa voi ennakoida lapsen tarpeiden mukaista kasvatusta. (Karila & Nummenmaa 2011, 16.)

Kyselyyn vastannut isä:

”Toivon, että keskusteluissa tulee rehellisesti kaikki hyvät ja huonot asiat tietoomme lapsemme tarhassaoloajasta.”

Kasvatuskeskusteluita on käyty jo ennen nykyistä lapsikohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman aikaa, keskustelukäytänteet ovat tosin vaihdelleet melkoisesti. Tällä hetkellä vasukeskusteluita käydään lähes kaikkien vanhempien kanssa. Vaikka käytäntö alkaa vakiintua osaksi varhaiskasvatuksen arkea, ovat keskustelut silti luonteeltaan varsin erilaisia. Esimerkiksi tehtävät tulkitaan eri tavoin, ammattilaisten keskusteluvälmiudet ovat hyvin erilaisia ja vanhempien suhde keskusteluihin vaihtelee. Kasvatuskumppanuuden toteutuminen käytyjen keskusteluiden kautta ei ole itsestään selvää. Olennaista on, miten lähelle kasvatuskumppanuuden ideaalia päästään. (Karila & Nummenmaa 2011, 61,62.)

Vanhempien ja ammattilaisten välisten kasvatuskeskustelut ovat sidoksissa siihen millaisena niiden merkitys nähdään. Viime vuosina jokapäiväiset keskustelut ovat jääneet vähemmälle, ja lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseksi käytävien keskusteluiden merkitys on painottunut. Päivittäisiä keskusteluita on yhtä tärkeää kehittää kuin vasukeskusteluitakin, sillä ammattilaisten ja vanhempien välisten keskusteluiden kokonaisuudesta rakentuu pohja luottamukselliselle yhteistyösuhteelle. (Karila & Nummenmaa 2011,78.)

Keskustelu on niin itsestään selvä osa varhaiskasvatuksen arkea, että sen merkitystä ammatillisena toimintana ei välttämättä tunnisteta, ennen kuin asiaan kiinnitetään huomiota. Merkittävä osa päivähoiton työntekijöiden päivistä sisältää keskusteluita erilaisissa epämuodollisissa ja muodollisissa kohtaamisissa, kuten työkavereiden kanssa käydyt keskustelut. Koska keskusteluilla on merkittävä osa varhaiskasvatustyössä, ei ole yhdentekevää miten ja millaisissa tilanteissa keskustelut käydään. On todennäköistä, että erilaisten keskusteluiden merkitystä ammatillisessa toiminnassa ei ole riittävän hyvin tiedostettu, jolloin ei myöskään ole tiedostettu näihin liittyvien ongelmien merkitystä varhaiskasvatuksen laadun kannalta. (Karila & Nummenmaa 2011,11, 12.)

Tyypillisiä pedagogisia keskustelutilanteita varhaiskasvatustyössä käydään lasten kanssa, varhaiskasvatuskeskustelut vanhempien kanssa, pedagogiset keskustelut harjoittelijoiden, oman tiimin tai moniammatillisen tiimin kanssa. Ammatillisten erilaisten keskustelumuuotojen pohjalla on aina yhteisiä vaatimuksia, jotka koskevat esimerkiksi työntekijän vastuuta ja ammatillista otetta. Yhteisten vaatimusten ja perustan kautta ammatilliset keskustelut saavat merkityksensä ammatillisessa keskustelussa. Ammatillinen keskustelu varhaiskasvatuksessa on sosiaalista toimintaa, joka toteutuu luonnollisesti ihmisten välisissä kohtaamisissa ja vuorovaikutuksessa. Varhaiskasvatuksessa ammatillista suhdetta kuvataan usein kumppanuussuhteena. Kumppanuussuhteita on monenlaisia. Luottamuksellinen ja avoin vuorovaikutus ovat kumppanuussuhteen avainasemassa. (Karila & Nummenmaa 2011, 26,29, 57.)

Tutkimusten ja täydennyskoulutusten yhteydessä tehtyjen havaintojen perusteella keskusteluita joudutaan käymään usein melko epäsuotuisissa olosuhteissa. Kiire on yksi keskeisimmistä syistä mikä johtaa keskustelutilanteen epäselvyyteen tai siihen, että keskustelutilanteeseen ei ole ehditty valmistautua. Arjen tilanteisiin ja kohtaamisiin kietoutuvien vuorovaikutustasojen ja erilaisten vuorovaikutuskenttien tiedostaminen on tärkeää kasvatusalan ammattilaisille. (Karila & Nummenmaa 2011,17.)

Isistä yksitoista oli sitä mieltä, että päiväkodissa käydyt keskustelut ovat olleet kiireettömiä, mutta viiden isän mielestä keskustelutilanteet eivät ole olleet kiireettömiä. Suurin osa isistä on siis sitä mieltä, että henkilökunnan kanssa käydyt keskustelutilanteet ovat olleet kiireettömiä ja työntekijöillä on ollut aikaa keskustella isien kanssa. Myös alapuolella olevat lainaukset puhuvat kiireettömyyden puolesta. Lainaukset olivat kyselyn kohdassa 17, jossa kysyttiin toiveita keskustelun laadun parantamiseksi ja mikä keskusteluissa on erityisen hyvää jo nyt.

Kyselyyn vastannut isä:

”Hoitajilla enemmän aamuisin aikaa keskustella, osaa hoitajista ei kiinnosta keskustella.”

Kyselyyn vastannut isä:

”Tarvittavaa tietoa tulee tällä hetkellä nopeasti ja selvästi”

Jäimme pohtimaan, mistä kyselyyn vastanneelle isälle oli syntynyt ajatus, että hoitajia ei kiinnosta keskustella. Voisiko myös kiire vaikuttaa hoitajien mahdollisuuksiin keskustella, vai onko mahdollista että osaa hoitajista ei ole todella kiinnostanut keskustella. Isän havainto siitä, että aamuisin on enemmän aikaa keskustella, on varmasti totta, sillä aamut ovat myös omien kokemuksiemme pohjalta usein iltapäivään verrattuna rauhallisempia. Mahdollisesta kiireestä huolimatta alemman lainauksen mukaan keskusteluissa on saatu tarvittavat tiedot ja

myös nopeasti ja selvästi. Kiire voi myös toisaalta edesauttaa tiedon saamista nopeasti.

Kasvatuskeskusteluissa nousevat vahvasti esille ammattilaisten ja vanhempien lasta, lapsen kehitystä ja oppimista ja varhaiskasvatusta eri toimintaympäristöissä koskevat ajattelutavat sekä käsitykset ja kasvatuksen arvot ja ihmiskäsitys. Keskusteluissa on mukana merkityksellisiä asioita ja siksi keskustelut ovat alttiita erilaisten ajattelutapojen kohtaamisissa syntyville ristiriidoille. Jotta ristiriitoja voidaan ratkaista, vaaditaan tietoisuutta prosesseista, jotka keskusteluissa ovat läsnä. Tarvitaan myös välineitä, joilla rakentaa sellaisia keskusteluita, joissa erilaiset ajattelutavat pääsevät esille ja voivat muotoutua kasvattajien yhteiseksi voimavaraksi. (Karila & Nummenmaa 2011, 61.)

Keskustelun muodot ja sisällöt riippuvat paljon siitä, missä yhteydessä keskusteluja käydään. Keskustelut vanhempien kanssa eteisessä tai portilla ovat luonteeltaan erilaisia kuin esimerkiksi erikseen sovitut keskustelut lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta. Nykyään ammatillisia keskusteluja käydään enenevässä määrin myös puhelimesta tai internetissä. Ammatilliset keskustelut eroavat arkipäivän keskusteluista siinä, että työntekijän odotetaan ammattilaisena olevan tietoinen keskustelun tarkoituksellisuudesta ja oman vuorovaikutuksensa merkityksestä. Ammatillisuuteen kuuluu myös se, että työntekijä osaa käyttää vuorovaikutus- ja kommunikaatio keinoja tilanteen ja keskustelun pohjalta niin, että se palvelee toisen osapuolen tarpeita ja vie asiaa eteenpäin. (Karila & Nummenmaa 2011, 22.)

Vastanneista isistä 14 oli saanut keskusteltua päiväkodin henkilökunnan kanssa haluamista asioista, yksi oli lisännyt kyllä vastauksen perään kysymysmerkin. Vain yksi oli sitä mieltä, että ei ole saanut keskusteltua haluamista asioista. On erittäin positiivinen asia, että vaikka arki päiväkodissa on usein kiireistä, on isillä kokemus, että he saavat keskusteltua haluamista asioista henkilökunnan kanssa. Keskustelutilanteet ovat siis toimivia ja isien ja henkilökunnan välillä vallitsee luottamussuhde.

Haastateltava yksi sanoi, että hän on pystynyt juttelemaan kaikista aihealueista. Haastateltava toivoi samaa myös henkilökunnalta. Kaikista lasten kasvatukseen liittyvistä huolista oli pystytty keskustelemaan henkilökunnan kanssa, eikä kenenkään työntekijän kanssa ole hänen mukaansa ollut ongelmia. Haastateltava sanoi tosin itse olevan sen luontoinen, että vaatii vastauksia ja haluaa olla perillä lapsen asioista.

Haastateltavalla oli positiivinen kuva siitä, että työntekijät kyllä haluavat ja kykenevät keskustelemaan kaikista asioista. Hän sanoi myös itse toivoneensa ja sanoneensa työntekijöille, että vaikeistakin asioista, kuten lapsen ongelmista, tulisi keskustella reilusti. Yleisesti haastateltava oli sitä mieltä, että kaikkien työntekijöiden kanssa jutellaan päivittäin vienti/haku tilanteissa päivittäisistä asioista, ja sen lisäksi vasu-keskusteluissa tarkemmin lapsen kehityksestä. Haastateltava sanoi, että työntekijöiden kanssa yhdessä sovitaan aikoja ja keskustellaan tarkemmin tarpeen mukaan.

Haastateltavien kolme, neljä ja viisi mielestä päiväkodin henkilökunta keskustelee samoista asioista molempien vanhempien kanssa. Kaikkien haastateltavien mielestä keskusteluiden aiheet ovat pääosin lapsen päivän kulussa. Haastateltavilla kolme, neljä ja viisi ei kenelläkään ole ollut lapsen kasvatuksellisia ongelmia, mutta jokainen koki, että olisi tarpeen vaatiessa saanut niistä keskustelua henkilökunnan kanssa.

Haastateltava kolme:

”No lapsen päivän kulustahan sitä puhutaan. Mitä ovat tehneet ja miten on leikit sun muut sujuneet.”

Kyselyyn vastanneille isille mieluisin keskustelutapa päiväkodin henkilökunnan kanssa on lasta päiväkotiin tuotaessa ja/tai haettaessa. Toiseksi mieluiten keskusteluita käytäisiin ennalta sovitusti. Yksi oli myös sähköpostikeskustelujen puolella. Sähköpostitse keskusteluita päiväkodin henkilökunnan kanssa ei ollut käynyt kukaan. Puhelimitse keskusteluita oli käynyt vain yksi, ja viisi vastasi käyneensä keskusteluita henkilökohtaisesti henkilökunnan kanssa paikan pääl-

lä. Mieluisin keskustelutapa isien mielestä oli henkilökunnan kanssa käydyt keskustelut lasta päiväkotiin tuotaessa ja/tai kotiin haettaessa. Tämäkin puhuu toimivien keskustelutilanteiden sekä työntekijöiden ja isien välisen luottamus-suhteen puolesta.

Erityisesti ennakkoon sovitulla keskusteluilla on yleensä jokin tavoite tai tarkoitus. On tärkeää, että tunnistetaan esimerkiksi varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelun tarkoitus, sillä vanhemmalla voi olla muita, mahdollisesti epäselviä tavoitteita. Ennalta sovitussa keskusteluissa on hyvä aluksi selkiinnyttää yhdessä keskustelun tavoite ja siitä, mihin keskustelussa pyritään. Stereotyyppisiä käsityksiä liitetään helposti sukupuoleen, ikään ja kulttuuriseen taustaan. Stereotyyppiset ennakkokäsitykset ohjaavat ja muokkaavat havaintoja. Esimerkiksi vasu-keskusteluissa työntekijät saattavat liittää vanhempain sukupuolen perusteella odotuksia. Nämä odotukset voivat alkaa ohjaamaan keskustelua. Voidaan esimerkiksi olettaa, että äiti on aktiivisempi osapuoli ja isä jätetään keskustelun ulkopuolelle. Näin käy helposti, jos tilanteessa ei olla tietoisesti läsnä. (Karila & Nummenmaa 2011, 45.)

Åsa Nilssonin (2009) mukaan tietoisesti läsnäolon neljä kulmakiveä ovat havainnointi, havaitun kuvaileminen, ei-tuomitseminen ja osallistuminen. Havainnoimalla voidaan huomioida tunteita, tapahtumia, ajatuksia ja reaktioita ja kyetä näkemään ja kokemaan nykyhetki. Havaitun kuvailulla tarkoitetaan kykyä pukea havaittu sanoiksi. Ei-tuomitsemisella tarkoitetaan huomion kohdistamista tekoihin ja seuraamuksiin ja osallistumisella tarkoitetaan osallistumista ympäristön tapahtumiin joustavasti ja spontaanisti. Näitä kulmakiviä tutkimalla voidaan tunnistaa oma tapansa olla tietoisesti läsnä, kehittää omaa tietoisuuttaan nähdä samaa asia erillä tavalla ja löytää uusia tapoja tehdä asioita. (Karila & Nummenmaa 2011, 46.)

Nykyajan päiväkotitoiminta on yhä enenevässä määrin erilaisten kulttuurien kohtaamispaikka. Ammatillisissa keskusteluissa ja kohtaamisissa jokainen tuo mukanaan oman kulttuurinsa uskomuksia, olettamuksia ja tapoja. Työntekijän oma kulttuuri ja tausta vaikuttavat siihen, mitä hän havaitsee ja kuinka hän toimii keskustel-

lessaan muista kulttuureista tulleitten vanhempien ja lasten kanssa. Sukupuoli asettaa yhtäläillä kulttuurisen taustamme kanssa erilaisia olemisen ja tekemisen ehtoja ja muotoja. Sukupuoli ja kulttuuri ovat otettava huomioon päiväkodissa hahmottamalla vanhemmuus ja se kenen kanssa esimerkiksi vasukeskustelut käydään, ehdotetaanko keskusteluita kummallekin vanhemmalle? (Karila & Nummenmaa 2011, 57.)

Ammatillisissa keskusteluissa läsnä vahvasti ovat myös sukupuolen ulottuvuudet. Sukupuolen ”tuottaminen” näkyy ammatillisissa kohtaamisissa ja keskusteluissa esimerkiksi silloin, kun käyttäydymme eri tavoin isien ja äitien kanssa tai kun meillä itsellämme on tietynlaiset näkemykset siitä, millaisia naisten ja miesten täytyisi olla. (Karila & Nummenmaa 2011, 59.)

Päiväkodin henkilökunta keskustelee kahdentoista isän mielestä samoista asioista sekä äidin, että isän kanssa. Kolme taas on sitä mieltä, että henkilökunta ei keskustele samoista asioista molempien vanhempien kanssa. Yksi vastanneista ei ollut ymmärtänyt kysymystä ja jätti vastaamatta.

Kyselyyn vastannut isä:

”keskusteluiden sävy on ollut, että äitille kerrotaan enemmän ja äiti on enemmän vastuussa lapsesta, isä ei ole näin ollen tasa-arvoinen huoltaja henkilökunnan silmissä.”

Koska jaetun vanhemmuuden malli on nykyään vanhemmuuskäytäntöjen tavoite, olisi erittäin tärkeää, että tällaisia kokemuksia ei pääsisi isille syntymään. Päiväkodin henkilökunnan pitäisi tietoisesti kiinnittää huomiota siihen, että tällaista sukupuolen ”tuottamista” ei pääsisi tapahtumaan, vaan äitejä ja isejä kohdeltaisiin tasa-arvoisina vanhempina ja lastensa asioiden asiantuntijoina. Henkilökunnan tulisi myös muistaa, että on hyvin monenlaisia tapoja toimia vanhempana ja kyetä tukemaan näitä erilaisia tapoja.

Haastateltavan yksi mielestä päiväkodin henkilökunta ei keskustele samoista asioista äidin ja isän kanssa. Toiveita keskusteluille oli, että päiväkodissa olisi tarpeeksi henkilökuntaa, jotta olisi aikaa kunnolla vaihtaa kuulumiset. Haastateltavalle oli välillä tullut tunne, että henkilökunta ei välittänyt jos hän itse ilmoitti esimerkiksi, että lapsi on pois päiväkodista. Muut neljä haastateltavaa olivat sitä mieltä, että päiväkodin henkilökunta keskustelee samoista asioista isän ja äidin kanssa.

Haastateltava yksi:

”Äidille kerrotaan tarkemmin muun muassa lapsen ongelmista, kun minun kanssa keskustellaan kaikki asiat ovat yleisesti hyvin ja keskustelu liittyy lähinnä säähän ja ilmaan.”

Lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseksi käytäviin keskusteluihin valtakunnallisia ohjeistuksia on hyvin vähän. Yleiseksi käytännöksi on muodostunut, että kunnat laativat omat kuntakohtaiset lomakkeet, joiden puitteissa keskustelut käydään. Lomakkeista ilmenee keskustelun aiheet ja ne osoittavat millaista tietoa keskusteluissa nostetaan esille. Lomakkeet johdattelevat helposti vanhemmat ja työntekijät tietynlaiseen keskusteluun. (Karila & Nummenmaa 2011,77.)

Vanhempien ja ammattilaisten keskustelut ovat sidoksissa siihen, millaisena niiden merkitys nähdään. Viime vuosina lasten henkilökohtaisten varhaiskasvatuskeskusteluiden merkitys on painottunut ja arkipäiväiset keskustelut ovat pudottaneet painoarvoansa. On kuitenkin tärkeää tiedostaa, että kaikista käydyistä keskusteluista rakentuu vanhemman ja ammattilaisen välinen luottamussuhde ja kasvatuskumppanuus. On yhtä tärkeää kehittää päivittäisiä keskusteluja kuin myös varhaiskasvatuskeskusteluita. (Karila & Nummenmaa 2011, 78.)

Kahdeksan isää jätti vastaamatta kysymykseen, jossa kysyttiin mitä tapahtumia päiväkotiin kaivattaisiin lisää. Neljä isistä haluaisi päiväkotiin lisää henkilökunnan kanssa käytäviä keskusteluita. Kaksi isää haluaisi erityisesti isille tarkoitettuja tapahtumia.

Kyselyyn vastannut isä:

"Isänpäivänä esimerkiksi aamupalat isille tai kakkukahvit päivällä isille. Oulussa on tällaisia tapahtumia"

Kyselyyn vastannut isä:

"henkilökohtaisia keskusteluja toivotaan"

Kaksi isistä oli sitä mieltä, että nykyiset tapahtumat riittävät, ja yksi ei halunnut mitään tapahtumia lisää. Samat kahdeksan isää, jotka jättivät vastaamatta päiväkotiin kaivattaviin lisätapahtumiin, eivät myöskään vastanneet kysymykseen, mikä ajankohta olisi yleensäkin hyvä päiväkodin tapahtumien järjestämiselle. Viisi isää oli sitä mieltä, että ilta olisi paras ajankohta tapahtumille, yksi vastasi kevät, ja kahdelle kävi kaikki ajankohdat. Haastateltavista isistä kahden mielestä olisi hyvä ajatus, jos päiväkodissa järjestettäisiin vain isille suunnattuja tapahtumia.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Kyselyitä lähetimme päiväkotiin viisikymmentä kappaletta ja niistä takaisin tuli täytettynä kuusitoista. Tiedostimme jo kyselyitä tehdessämme, että haasteena on saada isät vastaamaan kyselyihin, sillä nykyään ihmiset ovat kovin tottuneita kyselyiden täyttäjiä ja täyttäneet niitä ehkäpä jopa kyllästymiseen asti. Pohdimme myös, olisimmeko saaneet korkeamman vastausprosentin, jos olisimme teettäneet kyselyn internetin välityksellä. Kuten aiemmin mainitsimme, vanhempainillan, tai vaikkapa vasukeskustelun yhteydessä olisi isejä voinut saada motivoitua paremmin vastaamaan kyselyihin.

Vaikka kysymykset olivat suurelta osin monivalintakysymyksiä, saimme yllättävän informatiivisia vastauksia. Meidän piti ottaa tämä alhainen vastausprosentti huomioon tuloksia analysoidessamme. Pohdimme myös, että kyselyihin todennäköisesti vastasivat ne isät, jotka muutenkin ovat aktiivisia päiväkodin arjessa. Opinnäytetyöstämme ei siis voi yleistää määrällisiä tuloksia, vaan mielipiteet ja kokemukset nousevat vahvemmin ja luotettavimpina tuloksina esille. Myös vastanneiden isien keski-ikä oli 39, kaksi isää ei ollut kertonut kyselyissä ikäänsä. Pohdimme, ovatko päiväkodissa vanhemmat isät aktiivisempia osallistumaan nuorempiin isiin verrattuna.

Kyselyissä on myös se puoli, että emme voi olla sata prosenttisen varmoja siitä, ovatko juuri isät vastanneet kyselyyn. Jos olisimme haastatelleet kyseisiä isiä, tietäisimme varmasti kuka on kyseessä. Kyselyyn vastatessa isät kuitenkin saivat rauhassa pohtia vastauksia ja mahdollisesti sanoa sellaisia asioita, mitä ei olisi kasvotusten kehdannut. Olisimme halunneet ja voineet lisätä kyselyyn enemmän avoimia kysymyksiä, mutta pelkäsimme, että tämä alentaisi vastausprosenttia. Yksi isä oli toivonut tarkempia kysymyksiä ja hänen mielestään kyselyssä oli jotain puutteita.

Kyselyssä toimme myös esille varhaiskasvatuskeskustelun, jonka sisältö ei ollut tuttu jokaiselle isälle. Toivomme, että kyselyn myötä isät olisivat tietoisempia ja kiinnostuneempia ottamaan selvää. Kyselyssä oli alun perin tarkoitus olla niin sanottu opettava ote; epäselvät termit tulisivat tutuiksi kyselyä täytettäessä. Tämä ei kuitenkaan ikävä kyllä toteutunut, mutta toivomme, että kyselyyn vastanneet isät kiinnostuisivat ottamaan selvää esimerkiksi vasukeskusteluiden sisällöstä, jos vasu-keskustelun sisältö ei ollut selvillä.

Uskomme, että henkilökunnalle tutkimustulosten myötä tarjoutuu mahdollisuus tarkastella ja kehittää toimintaa uudessakin valossa. Pääosin kokemukset olivat erittäin positiivisia, itsellemmekin tuli hyvä mieli vastauksia lukiessa. Erityisesti lainaus ”tuntuu kuin lapsia olisi mummolaan viemässä” toi hymyn huulille. Henkilökuntaa oli myös kehuttu ammattitaitoiseksi ja mahtavaksi. Myös me olimme tyytyväisiä opinnäytetyönaikaiseen yhteistyöhön, ja haluamme kiittää henkilökuntaa hyvästä asenteesta ja avusta.

Isät osallistuvat aktiivisesti päiväkodin vuorovaikutustilanteisiin. Kyselyiden mukaan useimmiten päiväkodista lapsen hakee isä. Kuitenkaan päivittäisiä keskusteluita henkilökunnan kanssa käy vain viisi isää kuudestatoista. Myös vanhempainiltoihin isät osallistuvat aktiivisesti, yhdessä äidin kanssa. Isät osallistuvat myös varhaiskasvatuskeskusteluihin, yhdessä äidin kanssa. Äidit osallistuvat useammin keskusteluihin yksin. Kaikille isistä ei ollut selvillä varhaiskasvatuskeskusteluiden tavoite.

Iseille oli jäänyt keskusteluista sekä hyviä, että huonoja kokemuksia. Osalla oli hyvä kokemus keskusteluista, päivittäin kerrotaan lapsen kuulumiset ja päivän tapahtumat. Isien toive oli, että henkilökunta kertoisi automaattisesti lapsen päivän kulun, ettei sitä tarvitse erikseen kysyä. Osan mielestä keskustelu on hyvin vähäistä, eikä puhuta tai kerrota tarhapäivästä ilmeisesti riittävästi.

Työntekijöiden olisi siis tärkeä oma-aloitteisesti kertoa lapsen päivän kulusta. Päivittäiset lyhyet keskustelut luovat vankimman pohjan luottamussuhteen muodostumiselle.

Siihen, että isät jäävät ilman informaatiota lapsen päivän kulusta, tai joutuvat sitä itse pyytämään, voi vaikuttaa esimerkiksi se, että työntekijät voivat joutua jakamaan huomionsa samanaikaisesti usealle lapselle ja lapsen vanhemmalle. On myös inhimillistä, että työntekijälläkin voi olla huono päivä tai kiireinen hetki, emmekä voi tietää millaisten kokemusten pohjalta isät ovat nämä mielipiteet tuoneet esille.

Yhdelletoista isälle oli jäänyt kokemus, että päiväkodissa käydyt keskustelut ovat olleet kiireettömiä. Viiden isän mielestä keskustelutilanteet eivät ole olleet kiireettömiä. Suurin osa isistä on siis sitä mieltä, että henkilökunnan kanssa käydyt keskustelutilanteet ovat olleet kiireettömiä ja työntekijöillä on ollut aikaa keskustella isien kanssa. Tarvittavaa tietoa tulee nopeasti ja riittävästi ja hoitajilla on aamuisin enemmän aikaa keskustella kuin iltapäivisin.

Vastanneista isistä 14 oli saanut keskusteltua päiväkodin henkilökunnan kanssa haluamistaan asioista. Vain yksi ei ollut saanut keskusteltua haluamistaan asioista. Keskustelutilanteet ovat siis toimivia ja isien ja henkilökunnan välillä vallitsee luottamussuhde. Vastanneille isille mieluisin keskustelutapa päiväkodin henkilökunnan kanssa on arkipäivän keskustelut lasta päiväkotiin tuotaessa ja/tai haettaessa. Toiseksi mieluiten keskusteluita käytäisiin ennalta sovitusti. Puhelimitse keskusteluita oli käynyt vain yksi, kuten myös sähköpostitse. Päiväkodin henkilökunta keskustelee kahdentoista isän mielestä samoista asioista sekä äidin, että isän kanssa. Kolme on sitä mieltä, että henkilökunta ei keskustele samoista asioista molempien vanhempien kanssa.

Haastatteluissa nousi esille, että vasu-keskusteluissa keskusteluaiheena on lapsen kehittyminen. Päivittäisissä keskusteluissa keskusteluaiheena on lapsen päivän kulku. Haastateltavat isät olivat kokeneet saaneensa keskusteltua haluamistaan asioista. Kaksi haastateltavista isistä oli saanut keskusteltua päiväkodin henkilökunnan kanssa lapsen erityistarpeeseen liittyvistä asioista. Kolme isää koki, että heillä ei ole ollut lapsen kasvatukseen liittyviä ongelmia, mutta jos niitä olisi tai tulisi, he voisivat keskustella niistä henkilökunnan kanssa.

Neljä kyselyyn vastanneista isistä haluaisi päiväkotiin lisää henkilökunnan kanssa käytäviä keskusteluita ja kaksi isää haluisi erityisesti isille tarkoitettuja tapahtumia. Yksi isä toivoi päiväkotiin isänpäiväksi esimerkiksi aamupalaa isille tai kakkukahveja. Kaksi isistä oli sitä mieltä, että nykyiset tapahtumat riittävät. Myös haastateltavista isistä kaksi toi haastattelussa esille, että erityisesti isille suunnatut tapahtumat olisivat tervetulleita.

Kaiken kaikkiaan isät ovat aktiivisesti läsnä lapsen päiväkotiarjessa. Isät ovat tyytyväisiä päiväkodissa käytyihin vuorovaikutustilanteisiin. Kehitettäviä tilanteita päiväkodin henkilökunnalle voisivat olla tuonti- ja hakutilanteiden rauhoittaminen ja että työntekijällä olisi paremmin mahdollisuuksia kertoa lapsen päivästä. Myös oma-aloitteisuuteen voisi kiinnittää huomiota, pääasiassa isät olivat kuitenkin tyytyväisiä. Pohdittavaksi henkilökunnalle voisi myös antaa erityisesti isille järjestettäviä tapahtumia, kuten kyselyissä mainitut isänpäiväkahvit. Myös tällaiset tapahtumat voisivat tarjota mahdollisuuden keskustella henkilökunnan kanssa, joita isät myös toivoivat.

8 POHDINTA

Opinnäytetyöprosessin aikana työmme aiheen painotus muuttui useita kertoja. Meitä kiinnosti kovasti isyys, sen jaottelu, historia, ja nykyisyys. Vaikka isyys aiheena on nyt ajankohtainen ja paljon käsitelty, oli siitä aika vaikea löytää aihettamme vastaavaa teoritietoa. Isyys on myös hyvin henkilökohtainen asia, ja jos isyyttä lähtee tarkastelemaan kovin syvällisestä näkökulmasta, vaatisi se luottamussuhteen saamisen tutkimusjoukon kanssa. Ilman luottamussuhdetta voisi tiedonkeruuvaiheessa ilmetä ongelmia. Kasvatuskumppanuus oli opinnäytetyössämme alusta asti tärkeä teema. Myöskin kasvatuskumppanuus aiheena on hyvin laaja ja sitä voi tarkastella hyvin eri kanteilta. Me tarkastelemme lopullisessa työssämme erityisesti kasvatuskeskusteluita.

Opinnäytetyöprosessimme alkoi marras-joulukuussa 2013. Silloin halusimme perehtyä työssämme isyyteen ja sukupuolisensitiivisyyteen. Halusimme silloin selvittää, miten isät kokevat alan naisvaltaisuuden ja toivoisivatko he lisää mies-työntekijöitä päiväkoteihin. Etsimme tietoa kasvatuskumppanuudesta, sukupuolisensitiivisyydestä ja isyydestä. Sukupuolisensitiivisyydestä oli yllättävän vaikea löytää työhömmme sopivaa teoritietoa. Isyys aiheena alkoi kiinnostaa meitä, ja halusimme painottaa aiheemme enemmän isien kokemuksiin. Työmme otsikko olikin pitkään isien kokemuksia, meillä oli vaikeus rajata, mihin isien kokemuksiin päiväkodista haluaisimme erityisesti perehtyä.

Löysimme paljon mielenkiintoista teoritietoa isyydestä, muun muassa isyyden muutoksesta, sekä jaottelusta. Perehdyimme esimerkiksi Jouko Huttusen artikkeliin Suomen lääkirlehdessä, sekä hänen kirjoittamaan kirjaan Isyyden muutuneet suunnat. Saimme kirjan avulla teoritietoa isyydestä, sen jaottelusta ja muutoksesta. Lastenpsykiatri Jari Sinkkosen tekstit kirjassa Syytettynä isä olivat meistä myös mielenkiintoisia. Kirjassa oli käsitelty, mikä on parasta lapselle kun vanhemmat eroavat. Kirjassa myös pohdittiin, miten viranomaisten toimintaa voitaisiin kehittää niin, että äitiä ja isää kohdeltaisiin erotilanteessa tasavertai-

sesti. Isät saavat kirjan mukaan monesti kokea, että vain äidin oikeutta yhteisen lapsen hoitoon puolustetaan.

Perehdyimme kirjaan *Syytettynä isä*, sillä pohdimme kokevatko isät, että heitä kohdellaan päivähoitossa tasavertaisesti äiteihin verrattuna. Keskusteleeko henkilökunta esimerkiksi samoista asioista äidin ja isän kanssa? Oletetaanko että äiti tietää paremmin lapsen asiat kuin isä? Kysyimme kyselyssämme, kokevatko isät, että henkilökunta keskustelee samoista asioista äidin ja isän kanssa. Olisimme voineet työssämme enemmänkin perehtyä tähän aiheeseen, sillä tästä ajatuksesta lähdimme liikkeelle ja tämä kiinnosti meitä kovasti.

Alussa työmme painotus oli siis enemmän sukupuolisensitiivisyydessä, ja halusimme lisäksi tarkastella myös isien voimavaroja kuormittavia ja lisääviä tekijöitä. Tämäkin aihe osoittautui meidän mielestämme liian laajaksi tutkia opinnäytetyötasolla. Myös tähän aiheeseen sopivan tutkimustavan löytäminen olisi ollut haastavaa, sillä voimavaroja kuormittavat ja lisäävät tekijät ovat melko henkilökohtainen asia. Näiden käsitteleminen esimerkiksi haastattelun avulla voisi olla ilman pidempiaikaista työskentelyä tutkittavien kanssa melko haastavaa.

Teimme myös yhden kyselyn, joka käsitteli isyyttä ja sen tuomia muutoksia, sekä perheen sisäistä työnjakoa. Kysyimme esimerkiksi onko työaika pidentynyt lapsen saamisen myötä, onko isä kokenut saavansa tehdä isänä omat ratkaisut ja millaiset asiat ovat kuormittaneet tai lisänneet isän voimavaroja. Saimme ohjaajilta palautetta kyselystä, että siihen on hankala vastata. Niin varmasti olisi ollutkin, sillä kysymykset olivat hyvin henkilökohtaisia. Myöskään teoria kohdannut kyselyn kysymysten kanssa riittävän hyvin, ja vaikka olisimme saaneet kyselyyn vastauksia, olisi kyselyä ollut vaikea purkaa ja analysoida.

Päädyimme jättämään paljon isyyttä koskevaa teoretietoa pois lopullisesta työstämme, sillä työmme painotus muuttui lopulliseen aiheeseemme, isien ja päiväkodin henkilökunnan välisiin keskusteluihin. Teoriatiedon pois jättäminen tuntui meistä turhauttavalta, sillä sen hankkimisessa oli ollut kova työ, ja teksti oli mielestämme hyvää ja mielenkiintoista. Kirjoittamamme teoria ei kuitenkaan

kohdannut tutkimuskysymysten kanssa, ja meille itsellemme oli ohjaajien mukaan helpompaa, jos nämä ”polut” kohtaisivat. Mielestämme tämä isyyttä käsittelevä teoria olisi voinut olla taustateorianaan työssämme, mutta keskusteltuamme ohjaajiemme kanssa päädyimme karsimaan teoriaa ”rankalla kädellä”.

Saimme työmme teorian kasaan moneen vaiheeseen kautta ja pääsimme työstämään kyselyä uudestaan. Teoria ja tutkimuskysymykset kohtasivat nyt, ja kyselyn kysymyksiä oli helpompi tehdä. Haasteena oli saada kyselystä sellainen, että isät vastaisivat siihen, mutta kuitenkin informatiivinen. Kyselimme tutuilta isiltä millaiseen kyselyyn he vastaisivat, ja kaikki korostivat nopeasti vastattavia kysymyksiä. Päädyimme siksi tekemään kyselyyn useita monivalintakysymyksiä ja lisäsimme muutaman avoimen kysymyksen. Olisimme mielellämme lisänneet avoimia kysymyksiä enemmänkin, mutta mielestämme oli oikea päätös toteuttaa kysely monivalintaperiaatteella.

Veimme päiväkotiin 50 kyselyä kirjekuorineen. Isät saivat täyttää kyselyn ja palauttaa sen suljetussa kirjekuoressa, näin turvasimme vastaajan anonymiyden. Isillä oli viikko aikaa vastata kyselyyn ja palauttaa se päiväkotiin. Haimme kyselyt päiväkodista. Vastausprosentti kyselyyn oli 30, eli melko alhainen. Vastaukset jättivät epäselväksi päiväkodin henkilökunnan ja isien välisten keskusteluiden aiheet, sekä saavatko isät keskusteltua esimerkiksi kasvatuksellisista huolistaan, ja mistä keskustellaan ja mistä ei.

Olimme tässä vaiheessa tehneet työtä yhteensä jo 1,5 vuotta ja motivaatio ja jaksaminen työn tekemistä kohtaan alkoi olla lopussa. Työ oli mielestämme valmis, mutta ohjaajat kehottivat meitä vielä miettimään, voisimmeko tehdä lisäotantana haastattelun, jolla avaisimme näitä epäselviksi jääneitä asioita. Ensi-reaktiomme oli, että emme tee. Päätimme kuitenkin tehdä lisähaastattelun, jotta saisimme epäselväksi jääneet kohdat selvitettyä ja kehitettyä työtämme paremmaksi. Päiväkodin isille tehtävään haastatteluun olisimme tarvinneet enemmän aikaa ja valmistelua, ja tiedon suostuvat isät päiväkodista haastatettaviksi. Päätimme tehdä haastattelun tuttavapiirimme isille, joilla on lapsia päivähoitossa Kemin alueella. Mielestämme isien haastatteluiden avulla emme

saaneet uutta tietoa opinnäytetyöhömmme, vaan vastaukset olivat samassa linjassa kyselyvastausten kanssa. Haastattelutulokset tukivat hyvin kyselytuloksia.

Opinnäytetyön prosessiluonne on todellakin korostunut meille opinnäytetyötä tehdessämme. Käsittelimme ensin joitakin teemoja liian laajasti, ja aihe muuttui senkin vuoksi useaan kertaan. Teoriatietoa oli esimerkiksi isyydestä erittäin vaikea löytää ja siksi tekstiosuuksista luopuminen oli siksi meille vaikeaa. Uskomme kuitenkin, että isyyteen laajasti perehdyttyämme saimme erittäin hyvää taustatietoa esimerkiksi kyselyn tekoon ja tietysti arvokasta tietoa itsellemme, jota voimme käyttää esimerkiksi tulevaisuuden työtehtävissä.

Tutkimuskysymykset muuttuivat myös prosessin aikana useita kertoja, mikä on hyvin tyypillistä laadulliselle tutkimusotteelle. Myös työn prosessiluonne on laadulliselle tutkimukselle tyypillistä. Kuitenkin tämä oli meistä hieman turhauttavaa ja haastavaa, kun emme voineet edetä selkeästi vaihe vaiheelta, emmekä välttämättä tienneet, onko suunta niin sanotusti oikea. Tämäkin hidasti opinnäytetyömme tekoa. Olimme arkoja tekemään radikaaleja päätöksiä, sillä jouduimme niin monesti tekemään vaiheita alusta uudelleen.

Teimme työtä eniten kahdestaan, toki joitakin osioita myös itsenäisesti. Olemme tehneet useita töitä kouluaikana yhdessä, joten yhteistyö on ollut helppoa ja sujuvaa. Toisaalta, myös niin sanotun ulkopuolisen näkökulma olisi ollut välillä enemmänkin kuin toivottua. Olisimme saaneet näin uutta näkökulmaa joihinkin asioihin, joita pyörittelimme kauan kahdestaan ja ”junnasimme” paikallaan.

Mielestämme opinnäytetyömme aihe on hyvä ja ajankohtainen. Aiheesta voisi tehdä myös jatkotutkimusta, esimerkiksi nostaa samasta aiheesta työntekijöiden, tai äidin näkökulman esiin. Myös meidän tuloksia tukevaa ja/ tai uutta tietoa voisi saada haastatteleamalla, tai havainnoimalla päiväkodin isiä. Meillä ei näihin, ikävä kyllä, resurssit enää riittäneet.

Kyselyitä tehdessämme koimme haastavaksi tehdä sellaiset kysymykset, joihin isien olisi helppo ja nopea vastata, mutta jotka eivät olisi liian johdattelevia ja antaisivat tilaa henkilökohtaisille mielipiteille. Myös se, että isät kokivat, etteivät tulisi tunnistetuksi missään tapauksessa, oli meille tärkeä asia. Pohdimme myös millä tavalla saisimme parhaan vastausprosentin. Arki lasten kanssa on kiireistä, tuodessa lasta päiväkotiin on usein kiire töihin ja lasta kotiin haettaessa isät voivat olla väsyneitä työpäivän jälkeen.

Aineistonkeruu olisi kannattanut, ja tarkoituksena, tehdä jonkun päiväkotiharjoittelun yhteydessä. Kuitenkaan emme siinä ikävä kyllä onnistuneet, sillä muut koulutehtävät ja harjoittelu itsessään veivät niin paljon aikaa ja voimia. Kyselyihin olisimme voineet saada esimerkiksi vanhempainillan yhteydessä paremmin vastauksia. Jos olisimme tehneet haastattelun harjoittelun yhteydessä, olisimme myös voineet haastatella jotain isää päiväkodista, esimerkiksi vasu-keskustelun tai vanhempainillan yhteydessä. Olisimme voineet myös järjestää isille erikseen tapahtuman ja toteuttaa aineistonkeruun tapahtuman yhteydessä.

Jotta olisimme pysyneet aikataulussa, olisi meidän pitänyt tehdä tarkemmat ja konkreettisemmat tutkimuskysymykset heti prosessin alusta lähtien, eikä muuttaa työn suuntaa ja painotusta niin montaa kertaa. Tämä pitkitti ja hankaloitti prosessiamme. Myös aihevalinta oli melko haastava, mutta meille oli tärkeä valita aihe, joka todella kiinnosti meitä. Aikataulumme muuttui useita kertoja. Haastavaa oli myös odottelu, esimerkiksi ohjaajien kommenttien ja tutkimusluvan odottaminen. Oli aina haastavaa päästä vauhtiin työn tekemisessä ”tauon” jälkeen.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyöprosessimme on ollut erittäin pitkä, ahdistava ja raskas. Välillä tuntui, että emme ole ohjaajien kanssa samalla aaltopituudella ja että aihe on liian haastava. Myös prosessin venyminen niin pitkäksi tuntui uskomattomalta ja erittäin raskaalta. Olisimme kaivanneet hieman konkreettisempaa ohjausta esimerkiksi mihin suuntaan lähteä, kun vaihtelimme työn aiheen painotusta ja tutkimuskysymyksiä. Työ olisi ollut helpompi toteuttaa, jos olisi ollut tutkimuskysymykset niin sanotusti ankkurina. Olisimme kaivanneet enem-

män myös positiivista palautetta työstämme. Jouduimme monta kertaa tekemään eri vaiheita alusta alkaen uudestaan ja olimme epävarmoja, mitkä osat työstä olivat jo hyviä. Olemme kuitenkin nyt tyytyväisiä lopputulokseen. Mielestämme olisi mielenkiintoista selvittää myös lastentarhanopettajan tai/ ja äitien mielipiteitä ja kokemuksia aiheesta.

LÄHTEET

Aaltola, J. & Valli R. 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Juva: Ps kustannus.

Eskola Jari & Suoranta J 2001. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino

Eskola J & Suoranta J 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino

Halme, N. 0000. Isän ja leikki-ikäisen lapsen yhdessäolo. Viitattu <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66490/978-951-44-7794-2.pdf?sequence=1>

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2004. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. Hoiva-isiä, etä-isiä ja ero-isiä. Juva: PS- kustannus.

Huttunen, J. Isyyteen sitoutuminen ja sen merkitys miehelle. Suomen lääkäri-lehti 3/2010 175, 176

Jousmäki, A. & Kosonen L. 2009. Syytettynä Isä. Jyväskylä: Gummerrus kirjapaino Oy

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Tampere: Juvenes print-Tampereen Yliopistopaino Oy

Kuula, A. 2011. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino

Mykkänen, J. 2011. Isät kasvatuskumppaneina. Viitattu 15.5.2014.
http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppaniti/kuukauden_teema/isat_kasvatuskumppaneina

Karila, K. ; Nummenmaa, A-R 2011. Ammatilliset keskustelut varhaiskasvatuksessa. Helsinki: WSOY

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Tammi

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005

LIITTEET

Liite 1. Kyselyt isille

Liite 2. Haastattelukysymykset isille

Hyvät Isät!

Liite 1

Olemme kaksi viimeisen vuoden sosionomiopiskelijaa, Lapin ammattikorkeakoulusta ja teemme opinnäytetyötämme isien kokemuksista päiväkodin henkilökunnan kanssa käydyistä keskusteluista. Haluamme kartoittaa kyselyllä millä tavalla perheet ja erityisesti isät osallistuvat päiväkodin henkilökunnan kanssa käytyihin vuorovaikutustilanteisiin. Tahdomme myös selvittää millaisia toiveita isillä olisi vuorovaikutustilanteiden laadun parantamiseksi.

Kyselyt jaamme päiväkotiin kahden lapsiryhmän isille. Toivoisimme, että kyselyt ovat palautettu _____ mennessä päiväkodin henkilökunnalle.

Pyydämme teitä ystävällisesti vastaamaan kysymyksiin ja kertomaan kokemuksianne henkilökunnan kanssa käydyistä keskusteluista, sekä mahdollisista kehittämistoiveistanne! Samalla me saamme arvokasta tietoa opinnäytetyöhömme.

Kyselyyn vastataan nimettömästi ja vastaukset säilytämme hyviä tutkimuseettisiä toimintaperiaatteita noudattaen ja ehdottoman luottamuksellisesti. Vastaukset tulevat vain meidän käyttöömmme.

Kiittäen jo valmiiksi,

Kati Rissanen ja Riikka Tolonen

Vastaajan ikä _____

Ympyröi sinulle oikea vastausvaihtoehto

1. Tämänhetkinen parisuhdetilanteenne:

Avio-/avoliitto	Eronnut/Yksinhuoltaja
Uusioperhe	Muu, mikä: _____

2. Onko sinulla aiemmin ollut lapsia päivähoidossa?

Kyllä	Ei
-------	----

3. Mikä on oma työtilanteesi:

Kokopäivä töissä	Osa-aika töissä
Opiskelija	Työtön

4. Teidän perheessänne lapsen hakee päiväkodista useammin:

Äiti	Isä
Molemmat	

5. Teidän perheestänne vanhempainiltoihin ja muihin tapahtumiin osallistuu useimmiten:

Äiti	Isä
Molemmat	Ei kumpikaan, miksi?

*VASU= lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

6. Teidän perheestänne VASU- keskusteluihin osallistuu:

Äiti

Isä

Molemmat

7. Oletko ollut tyytyväinen VASU- keskusteluiden sisältöön?

Kyllä

Ei

Millaisista asioista olette keskustelleet?

8. Onko VASU- keskusteluiden tavoite tullut sinulle selväksi?

Kyllä

Ei

9. Käytkö päivittäisiä keskusteluita lastentarhanopettajan tai lastenhoitajan kanssa?

Kyllä

Ei

10. Ovatko työntekijöiden kanssa käydyt keskustelutilanteet olleet kiireettömiä?

Kyllä

Ei

11. Oletko saanut keskusteltua haluamistasi asioista?

Kyllä

Ei

12. Oletko käynyt keskusteluita päiväkodin henkilökunnan kanssa

Puhelimitse

Sähköpostilla

Muu, mikä? _____

13. Keskusteleeko päiväkodin henkilökunta mielestäsi samoista asioista äidin ja isän kanssa?

Kyllä

Ei

14. Mikä olisi sinulle mieluisin keskustelutapa päiväkodin henkilökunnan kanssa?

Ennalta sovitut keskustelut

Sähköpostin kautta käydyt keskustelut

Puhelimitse käydyt keskustelut

Lasta päiväkotiin tuotaessa/ haettaessa

Jokin muu tapa, mikä? _____

15. Haluaisitko päiväkotiin lisää:

Vanhempainiltoja

Tapahtumia, jotka on erityisesti järjestetty isille

Päiväkodin henkilökunnan kanssa käytäviä keskusteluita

Muita tapahtumia, mitä? _____

16. Mikä olisi mielestäsi paras ajankohta tapahtumien järjestämiselle?

17. Millaisia toiveita sinulla olisi keskusteluiden laadun parantamiseksi ja mikä on erityisen hyvää jo nyt

18. **Palautetta** kyselystä tai jotain muuta, mitä haluaisit tuoda esille (voit jatkaa paperin kääntöpuolelle):

Haastattelukysymykset isille

Liite 2

1. Mistä asioista keskustelette vasu-keskusteluissa?
2. Mistä asioista keskustelette päivittäisissä keskusteluissa?
3. Koetko, että saat keskusteltua haluamistasi asioista päiväkodin henkilökunnan kanssa? Mistä asioista saat keskusteltua, mistä et?
4. Jos sinulla on tai olisi kasvatukseen liittyviä huolia, saatko/saisitko keskusteltua niistä henkilökunnan kanssa?
5. Jotain muuta, mitä haluaisit tuoda esille keskustelutilanteista?